

Concept deelverslag van het verhandelde in de Statencommissie Economie en Samenleving (ESA)

van 22-5-2026

betreffende Statenvoorstel inzake euregionale kennis, onderwijs en arbeidsmarktontwikkeling

Statenkenmerk

G-26-011

Maastricht

22-5-2026

De voorzitter: Wij gaan over naar agendapunt 9, regionale economie. Er staat op de agenda het Statenvoorstel inzake euregionale kennis, onderwijs en arbeidsmarktontwikkeling. In het Statenvoorstel stelt Gedeputeerde Staten voor om € 3 miljoen te investeren in euregionale samenwerking rond innovatie en kennisontwikkeling. € 1 miljoen is bedoeld voor een strategische AI-alliantie in de Euregio en € 2 miljoen wordt ingezet voor een euregionaal onderzoekscentrum voor de Einstein Telescope. Het doel hiervan is om grensoverschrijdende kansen op het gebied van AI, de Einstein Telescope en andere innovatiethema's beter te benutten. We behandelen dit voorstel in twee termijnen met een maximale spreektijd per fractie in de eerste termijn van drie minuten. Dan begin ik graag achteraan deze keer.

De heer Jacobs (Forum voor Democratie): Het is al de tweede keer dat ik mag beginnen. Maar goed, ik zal het wat dit thema betreft wat kort houden. Ik heb een vraag. Als ik kijk naar dat AI-gebeuren, wat voegt dit dan nu weer toe aan wat we al hebben? In Heerlen zijn ze de AI-hoofdstad van Nederland aan het worden. Er wordt samengewerkt met Brightlands. Er wordt samengewerkt met de Universiteit van Maastricht. Dan is eigenlijk de vraag: wat voegt dit ... Je ziet ook dat het bedrijfsleven natuurlijk behoorlijk bezig is met het investeren in AI. Ik denk dat zij al heel ver zijn. Dus mijn vraag is eigenlijk: wat voegt dit nu weer toe aan wat we op dit moment al hebben? Nu is het euregionaal. Er wordt gevraagd om een bijdrage van de Provincie van € 1 miljoen voor AI. Ik kan nergens in de stukken lezen – ik ga ervan uit dat het gelijkwaardig is – wat nu de financiële inzet is van Aken bijvoorbeeld, van België. Is dat in diezelfde verhouding? Ik heb het in ieder geval niet in de stukken gezien. Dat waren eigenlijk mijn vragen.

De voorzitter: Dank u wel. En voor de notulen, dat was de heer Jacobs van Forum voor Democratie. Dan geef ik graag het woord aan de heer Roso van JA21.

De heer Roso (JA21): Ja, voorzitter, dank u wel. We lazen de stukken en hebben het er met de rest van de fractie over gehad. We zaten met name met een aantal facetten. Een ervan is zojuist ook al genoemd door de heer Jacobs. Er is een convenant getekend in Heerlen met betrekking tot de AI-hoofdstad. Hoe verhoudt zich dat? Graag een reflectie daarop. In basis snappen we wel, met de EU-subsidies die eraan gaan komen, dat we proberen daar gebruik van te maken en samen te werken. In de basis kunnen we dat wel volgen. Wel zit ik toch met een bittere nasmaak, want de financiering moet komen van begrotingsoverschotten van jaren waar we nog niks over hebben gevonden. Natuurlijk ligt er een meerjarenbegroting, maar we gaan nu over een verkiezing en een nieuwe periode proberen te regeren. Er moet dan geld gaan komen uit een overschot dat er misschien helemaal niet is. Daar heb ik wel heel erg veel moeite mee, met die manier. In de basis zouden we best voor het idee kunnen zijn en voor het programma kunnen stemmen, maar niet op basis van deze punten. Daar wil ik het bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Verberkt van LOKAAL-LIMBURG.

De heer Verberkt (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel, voorzitter. LOKAAL-LIMBURG staat positief tegenover de investeringen, maar we hebben wel nog een vraag. Hoe garandeert GS dat de Einstein Telescope prioriteit houdt en geen wisselgeld wordt ten opzichte van andere grote projecten of AI-ontwikkelingen? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Bloi van de VVD.

De heer Bloi (VVD): Dank u wel, voorzitter. Vandaag spreken we opnieuw over een kleine stap voor Limburg richting een potentiële historische sprong: de komst van de Einstein Telescope in onze regio. Naast de Einstein Telescope zetten we als Limburg nu ook, samen met de Euregio, Brightlands en het Forschungszentrum Jülich een belangrijke stap om uit te groeien tot de AI-hotspot van Noordwest-Europa. Beide ontwikkelingen versterken elkaar en passen perfect binnen onze ambitie als Limburg om sterker over de grens samen te werken. Voor de VVD is innovatie echter nooit een doel op zich. Uiteindelijk moet dit leiden tot economische groei, strategische onafhankelijkheid en banen voor de Limburgers. De vraag is daarom niet alleen wat universiteiten hiervan maken, maar vooral wat het Limburgse mkb, start-ups en onze maakindustrie hiervan concreet gaan terugzien. Want voorzitter, als Limburg straks meewerkt aan de krachtigste wetenschappelijke infrastructuur van Europa, dan moet de Limburger daar uiteindelijk ook de economische vruchten van kunnen plukken. Tegelijkertijd zien we ook risico's. Die zijn al genoemd. Naast de Euregio is ook Saksen een kandidaat voor de Einstein Telescope. Daarom de vraag aan GS: hoe groot acht men het risico dat op federaal niveau in Duitsland uiteindelijk een andere strategische keuze, lees 'een koehandel', wordt gemaakt, waarbij een gigafactory en een Einstein Telescope niet in dezelfde regio, lees 'in onze regio', gaan landen? Voorzitter, het is goed dat we onderzoeksinstellingen binnen de Euregio sterker met elkaar verbinden, maar in het verleden hebben we vaker dit soort euregionale projecten gezien. Ze klonken bestuurlijk goed, terwijl studenten en ondernemers er uiteindelijk weinig van merkten. Daarnaast stierven dit soort initiatieven telkens na afloop van de projectperiode een stille dood. Hoe voorkomen we dat de ET Research Hub en de AI-alliantie hetzelfde lot treffen? Daarnaast blijft voor de VVD één punt nadrukkelijk overeind staan: het mbo. We zien veel samenwerking tussen wo en hbo in de euregio, maar missen het beroepsonderwijs. Wordt het mbo in deze twee voorstellen meegenomen of niet en zo nee, waarom niet? Fundamentele innovatie begint uiteindelijk bij vakmanschap en praktijkervaring. Zonder vakmanschap geen technologie, zonder mbo geen Einstein en zonder Einstein uiteindelijk geen telescoop die zijn naam gaat dragen. Of zoals we in Limburg zouden zeggen: zonder vakmensen geen wereldtop. Juist daarom komt de VVD in de zomer met een initiatiefvoorstel om het mbo steviger te verankeren binnen onze Limburgse economie, ambities en ontwikkelingen rondom de Einstein Telescope. Want als Limburg echt voorop wil lopen in technologie van morgen, moeten we vandaag investeren in alle lagen van talent, van vakmanschap tot fundamenteel onderzoek. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Hanegraaff. O nee, ik zie eerst nog een interruptie van de heer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik heb een korte vraag aan de heer Bloi. Hoe kijkt de heer Bloi aan tegen de manier van financiering zoals deze is voorgesteld?

De heer Bloi (VVD): Volgens mij hebben we dat in het verleden weleens vaker gedaan.

De voorzitter: Even via uw voorzitter.

De heer Bloi (VVD): Voorzitter, volgens mij hebben wij dat weleens vaker gedaan in het verleden, dus ik zie daar geen probleem in.

De voorzitter: Ik zag een nieuwe vraag komen van de heer Roso, dus daarom mijn opmerking. De heer Roso wou nog een vraag stellen aan u?

De heer Roso (JA21): Als we iets vaker hebben gedaan, wil dat niet zeggen dat we het continu moeten herhalen. Zou u gewoon een keer kunnen reflecteren, alstublieft?

De voorzitter: De heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Dit zijn zo'n grote ontwikkelingen, dan moet je misschien weleens een voorschot nemen. Als dat betekent dat je een klein deel van een voorschot van een ander jaar of van een toekomstig jaar pakt, dan heeft de VVD daar geen problemen mee, in dit geval.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Hanegraaff van het CDA.

De heer Hanegraaff (CDA): Ja, voorzitter, bedankt. Het CDA is zeer positief over dit voorstel. Ik denk dat het heel goed past binnen de brede agenda van Limburg om ons te positioneren als een van de belangrijkste innovatieregio's van Europa en dat ook te bestendigen voor de toekomst. Ik denk dat dit type investering heel goed is, omdat we dan over twintig of dertig jaar terug kunnen kijken en met zijn allen kunnen denken: we hebben er echt alles voor gedaan om ervoor te zorgen dat Limburg ook voor de toekomst nog een verdienmodel heeft. Ik denk dat dit type investeringen met name belangrijk is, omdat de arbeidsproductiviteit gewoon niet groeit in Nederland. Dat is een groot probleem, zeker met de aankomende vergrijzing die we hebben. Dus we zullen met name moeten investeren in arbeid die een hoge arbeidsproductiviteit heeft. Als je dan kijkt naar mogelijkheden daarin, dan is de ontwikkeling rondom AI er wel eentje die erbovenuit stijgt. Wat ons betreft is een investering daarin echt heel goed. Ik denk dat het goed is om het zo breed mogelijk in te zetten. Wil je echt een Quantum Valley worden, zoals het CDA dat graag wil, dan moet je niet alleen maar gokken op de Einstein Telescope, maar in brede zin durven in te zetten op hooginnovatieve verdienmodellen. Wat ook goed is in dit voorstel, tenminste, dat vond het CDA; ik heb persoonlijk nog weleens geklaagd over hoe het geld wordt besteed. Ik vond dat in dit onderzoek eigenlijk wel goed. Ik vond dat goed uiteen is gezet: hier gaat het aan besteed worden. Wat de effecten daarvan zijn? Dat is vaak zo als je investeert in een investeringsklimaat. Die effecten kun je niet direct een-op-een terugzien in de investeringen die je maakt. Je investeert in het ecosysteem. Je investeert in het investeringsklimaat op zich. Dat toont ook aan bedrijven: in Limburg kun je zaken doen op dit vlak. Dat is ook het mooie van dit voorstel. Dat toont het ook aan. Bedrijven hebben zelf ook aangeklopt bij Limburg, wat echt aantoont dat op een andere manier naar Limburg gekeken wordt. Ik denk dat we daar met zijn allen wel trots op mogen zijn.

De voorzitter: Ik ga u heel even onderbreken, want de heer Sol heeft daar een vraag over.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Een vraag aan de heer Hanegraaff. U zegt dat we het vooral breed moeten trekken. Maar is niet de essentie van innoveren juist dat je heel erg gericht je geld moet inzetten en dat je ontzettend moet oppassen dat je je geld niet over heel veel thema's en onderwerpen gaat verdelen, waardoor je uiteindelijk netto niks overhoudt?

De voorzitter: De heer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Dat is een goede vraag. Dat is niet de visie die ik heb. Het punt is: je weet niet wat de economie van de toekomst precies wordt, dus je zult als het gaat om innovatie alle start-ups die we al hebben toch op een bredere manier moeten inzetten en dan hopen dat er een aantal zullen aanslaan. Dus het idee dat je nu kan kiezen voor één ding en daar al je geld op zetten is ook een heel risicovolle strategie. Dat kan een bedrijf doen. Dat is de essentie van een bedrijf. Maar als overheid vind ik dat je wel een iets breder perspectief moet hebben. Natuurlijk, de hoofdfocus – daar ben ik het helemaal mee eens en daar zal ook een van de vragen over gaan – moet volledig bij de Einstein Telescope liggen. Laat dat duidelijk zijn. Maar we investeren als Provincie al in artificial intelligence via een campus. Het ecosysteem van die campus proberen te verbreden en sterker proberen in te zetten, is denk ik een goede strategie wat dat betreft. Dan ga ik verder. We hebben wel nog een aantal vragen ter verduidelijking. De eerste gaat over dat Dialogic-onderzoek. Kan de Gedeputeerde wat meer vertellen over het ontstaan van dat onderzoek, de conclusies en ook over wat de interpretatie was van GS. Wat gaan ze hier nou uiteindelijk mee doen? Dan over de plannen van de Europese Commissie. Daar werd in dat voorstel ook over gesproken. Nationale overheden en het bedrijfsleven rondom een autonome Europese bigtechsector. Het werd al eerder genoemd. We willen niet dat het als koehandel ingezet gaat worden: jullie krijgen die gigafabriek en de anderen krijgen de Einstein Telescope. Kan de Gedeputeerde garanderen dat dat niet het geval is en kan zij aangeven wat de bredere ideeën hieromtrent zijn, zodat wij daar een inschatting van kunnen maken, ook van welke positie Limburg daar dan in heeft? En ten derde de vraag die eerder al werd gesteld over de Brightlands Campus. Bijvoorbeeld de Open Universiteit in Heerlen wordt wel genoemd, maar de Brightlands Campus wordt eigenlijk niet echt betrokken. Tenminste, niet in het stuk of te weinig. Maar dat is ons uithangbord als het gaat om AI. Dus ik vroeg me af in hoeverre zij daarbij betrokken zijn en wat voor interessante koppelkansen daar eigenlijk liggen. Daar laat ik het bij.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Goossen van de fractie van de BBB.

De heer Goossen (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. Een aantal dingen is al gezegd. Dat is wel duidelijk. Voorzitter, iedereen kent inmiddels wel de grote AI-giganten in de Verenigde Staten en in China. We gebruiken ze dagelijks. Maar in Europa bouwt men er ook eentje of heeft men er al eentje en dat is de Mistral. Niet voor niets heeft ASML afgelopen jaar een investering daarin gedaan. Waarom begin ik hiermee? Omdat dit Statenvoorstel gaat over de euregionale kennis, onderwijs en arbeidsontwikkeling, met € 3 miljoen, waaronder € 1 miljoen voor een strategische euregionale AI-alliantie. Voorzitter, de BBB steunt de uitgangspunten van dit voorstel, juist omdat het past bij de bestuurlijke context van GS. Europa streeft naar een autonomie op dit gebied van onder andere energie, wetenschap en big science. Die autonomie gaat ook over AI. Als we de AI-laag volledig uitbesteden, wat dus nu gebeurt richting Amerika en onder andere China, levert dat in op zeggenschap en weerbaarheid. In onze directe omgeving wordt

fors geïnvesteerd in AI-ecosystemen en rekenkracht. Denk aan de Jupiter AI Factory, die is gekoppeld aan de Jupiter Exascale Computer in Forschungszentrum Jülich. Limburg mag hier niet structureel in achterblijven. Voorzitter, dan nog met betrekking tot het voorstel. De BBB ziet de logica van de AI-alliantie, maar we moeten eerlijk zijn: misschien is € 1 miljoen te weinig. Daar gelaten, we vinden het ook belangrijk dat de Einstein Telescope hier komt. Daar niet van. Daarom hebben we dezelfde lijn als de rest. Maar ik heb nog een drietal vragen. Welke harde resultaten verwacht GS van de AI-alliantie? Niet alleen netwerken en bijeenkomsten, maar meetbare projecten, instroom van talent, aansluiting aan het mkb en eventueel binnengehaalde subsidiegelden vanuit Europa. Met betrekking tot onderwijs en campussen: minder versnippering, maar meer kracht. In de toelichting staat dat de strategische euregionale AI-alliantie moet uitmonden in een expertisecentrum op het vlak van AI. Dat kan landen binnen trinationaal onderwijs, kennis en arbeidsmarkt. Daarom vraag ik de Gedeputeerde om een toezegging. Gaat u zorgen voor een echte krachtenbundeling tussen de campussen en de kennisinstellingen in Limburg op het gebied van AI, zodat we niet versnipperd raken, maar we een sterke keten bouwen voor onderwijs en arbeidsmarkt? En drie, vooruitlopend op internationale ontwikkelingen, waarbij hogescholen toewerken naar een intensievere samenwerking, vindt GS dan ook dat het voor universiteiten en onderzoeksinstituten cruciaal is om euregionaal de krachten te bundelen en gaat GS dit dan ook aanjagen? Tot zover. Mooi getimed. Het paste er precies in.

De voorzitter: Goed getimed. Dank u wel. Dan ga ik naar de fractie van de SP. De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik ga mijn best doen net zo pünktlich als de heer Goossen te zijn. Ik wil graag beginnen met de opmerking dat dit voorstel ons een klein beetje verbaasd heeft. Niet dat de SP niet voor de versterking van onze kennisinfrastructuur, ons onderwijs of onze arbeidsmarkt is, maar we hebben hier wel een voorstel met twee zeer verschillende doelen voorliggen. We hebben dan ook een aantal vragen gesteld ten aanzien van het stuk ter voorbereiding op het debat vandaag, die nog aan dit agendapunt zijn toegevoegd. Het eerste onderdeel: een investering van ruim € 1 miljoen die zich richt op een gezamenlijke samenwerking met euregionale partners, kennis- en innovatiepartners rondom AI, wat begrijpelijk is met een eigen Smart Services Campus in Heerlen en een supercomputer Jupiter in Jülich, niet ver van onze grens, die al genoemd is. Daar waar Nederland weinig kans maakt op de realisatie van een AI-gigafactory maakt Duitsland meer kans. Toch kunnen wij, daar we het rapport van Dialogic niet kennen, niet inschatten wat de kansen dan precies zouden zijn voor Limburg. Kan de Gedeputeerde daar kort op ingaan? In het voorstel is de zin opgenomen: 'Boven alles dient het project Einstein Telescope de hoogste prioriteit te houden. Deze mag geen wisselgeld worden ten opzichte van andere grote projecten of ontwikkelingen.' Wat bedoelt GS hier precies mee in relatie tot het AI-bidboek? We zien ook dat het voorstel van € 3 miljoen voor een groot deel wordt gedekt uit reeds bestaande middelen uit de kaders 'Midden in de samenleving' en 'Onderwijs en arbeidsmarkt'. We moeten hiermee constateren dat de oorspronkelijke bestedingsdoelen uit het kader 'Midden in de samenleving' niet gehaald worden en worden ingezet voor een nieuw, nog niet bekend doel. Wat is het effect hiervan op de rest van de portefeuille? Dan het tweede voorstel: het oprichten van wederom een onderzoekscentrum gerelateerd aan de Einstein Telescope. Daar waar we op 8 mei als PS al € 4 miljoen ter beschikking hebben gesteld aan de Universiteit van Maastricht voor oprichting van het Low Frequency Centre vraagt GS nu weer een apart besluit over nog eens € 2 miljoen subsidie voor een andere universiteit, namelijk die van Hasselt. Tijdens het vorige debat over het Einstein Telescope Low

Frequency Centre hebben we aangegeven dat we als SP iedere inzet op de komst van de Einstein Telescope waarderen, maar dat de investeringen, of dat subsidies zijn of andere vormen, wel voor PS navolgbaar moeten zijn en blijven. We zijn tenslotte allemaal een soort van Einstein-ambassadeur. We hebben inmiddels al ruim € 21 miljoen uitgetrokken aan Einstein Telescopeprojecten, dit voorstel nog niet meegeteld, en via het Toekomstfonds hebben we ook nog middelen ter beschikking voor aan de Einstein Telescope gerelateerde innovaties. We constateren met een besluit dat zo kort op een ander besluit volgt dat het niet veel scheelt voordat het inzicht van PS in de financiering rondom de Einstein Telescope verdwijnt in een zwart gat, zullen we maar zeggen. Daarom pleiten wij ervoor om de Einstein Telescope en alle aanverwante investeringen die worden gedaan op te nemen als groot project, zodat de inspanningen en investeringen voor PS navolgbaar en meetbaar worden en wij ook als enthousiast ambassadeur van het project kunnen blijven optreden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Sol van GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Het citaat van mijn buurman was ook het citaat waar ik mee wou begonnen, dus dat hoef ik niet te herhalen. Maar mijn opmerking is eigenlijk vooral dat het risico dat de Einstein Telescope ondersneeuwt ook een beetje door GS zelf in het stuk wordt vergroot, door de scope van wat we beogen ook enorm te verbreden. Er staan ook zinnen in als: 'Misschien kunnen we ook nog vraagstukken oppakken die randvoorwaardelijk zijn, bijvoorbeeld op het vlak van arbeidsmarkt, regionaal draagvlak, sociale impact.' Er wordt ook aan andere thema's, bijvoorbeeld energie en biomaterialen, gerefereerd. GroenLinks staat enorm achter een verdere impuls om AI in relatie tot de Einstein Telescope te bevorderen. Laat dat helder zijn. Ik denk ook dat daar enorm veel kansen liggen en dat dat een heel mooie innovatie is. Maar daar hoeven al die andere dingen niet per se bij. Ik denk ook dat de koppeling die in het stuk wordt gelegd met de AI-gigafactory's ook gewoon een gevaarlijke is. Hij is niet nodig. In Jülich staat al de snelste supercomputer die Europa op dit moment heeft. Dat is ook een heel politiek spel met een aparte tijdlijn waar we denk ik ook onze plannen niet van afhankelijk moeten maken. Dus ik was wat verbaasd over de verbreding van de insteek. Ik denk ook dat juist die breedte ook additionele en onnodige risico's introduceert. Ik ben benieuwd wat GS daarvan vindt. Het tweede is inderdaad – dat is ook al door de heer Roso aangehaald – een technische opmerking. Ik vind het gewoon niet helemaal zuiver om iets te dekken uit een toekomstig begrotingsresultaat. Ik heb er geen enkel probleem mee om meerjarige besluiten te nemen. In die zin regeer je altijd een beetje over je eigen politieke graf heen. Maar neem dat dan gewoon op in de meerjarenbegroting. Wat er dan aan resultaat overblijft, dat zien we dan te zijner tijd wel. Dus ik vind de techniek niet helemaal zuiver. Daar wou ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Van Est van 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u wel, voorzitter. Zoals ik bij een vorig agendapunt al aangaf, lijkt het erop dat men voor ieder initiatief gekoppeld aan de Einstein Telescope bij de Provincie Limburg komt voor financiering. Je zou bijna zeggen: de voorstellen komen met de snelheid van het licht naar PS toe. Ook bij dit voorstel zie je het gebeuren, hoewel het een plausibel verhaal is. Maar toch komen we tot de conclusie dat dit toch wel een erg groot bureauproject is, waarbij de drie acties zijn: inventarisatie en realisatie van een alliantie en het maken van een meerjarig programma. Je vraagt je af waarom dit niet vanuit die reguliere organisaties kan worden gedaan binnen de budgetten die zij hebben. We zien in de

aanvraag dat alle vijf de universiteiten bereid zijn om financiële middelen op tafel te leggen, maar hoe zit het met de overheden in België en Duitsland? Komen hier ook financiële injecties vandaan? Waarom is de aanvraag van € 0,6 miljoen voor de coördinatie niet in het voorstel meegenomen? In het voorstel staat een herprioritering in 2026. Welke activiteiten kunnen of worden niet uitgevoerd als gevolg van deze herprioritering? Voor de komende jaren worden de lasten in kaart gebracht, maar zijn dit structurele lasten die impact hebben op de structurele begrotingsruimte, die schaars is als ik het College moet geloven. 50PLUS is blij dat de Universiteit Hasselt een belangrijke rol speelt in dit project, maar eigenlijk hoort er dan ook een goede ov-verbinding tussen Hasselt en de rest van de Euregio bij. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Meulenberg van D66. Ik wil hem ook van harte welkom heten, want dit is zijn allereerste optreden in deze commissie.

De heer Meulenberg (D66): Dank u wel, voorzitter. Als docent in het voortgezet onderwijs geef ik vaak aan leerlingen mee dat je altijd kunt blijven leren en dat het belangrijk is om dat ook samen te blijven doen. Samen kom je immers altijd verder en groei je op een duurzame manier. D66 ziet in dit voorstel een goede kans om Limburg strategisch te profileren. Onze provincie ligt midden in een unieke regio met goede en hoogwaardige universiteiten en innovatieve campussen. Juist in een tijd waarin Europa werkt richting autonomie, bieden kansen als deze een mogelijkheid om Limburg in de Euregio nadrukkelijker op de kaart te zetten. Deze ambitie verdient dan ook onze steun. We willen wel nog een aantal vragen hierover stellen. De eerste vraag. In het voorstel is te lezen dat samenwerking over een aantal jaar op de planning staat. Ik geloof tot 2030. Welke rol ziet Gedeputeerde Staten voor een duurzame voortzetting op langere termijn voor het behouden, versterken en uitbreiden van deze en soortgelijke samenwerkingen binnen de euregio? In het voorstel is te lezen dat aandacht wordt besteed aan de universiteiten. Graag zouden wij ook zien dat de samenwerking breder wordt uitgezet en dat mbo en hbo ook toegang krijgen tot deze samenwerking. Welke mogelijkheden ziet Gedeputeerde Staten hiervoor en hoe willen ze die mogelijke instellingen hierbij gaan betrekken? Dan het derde punt. Het opzetten van de AI-alliantie is een prima voorstel. Dan moet hiervoor wel de nodige infrastructuur aanwezig zijn. Heeft Gedeputeerde Staten in kaart gebracht in hoeverre die infrastructuur binnen de Euregio al aanwezig is? Zijn deze afdoende of zijn aanvullende investeringen nodig om het project te versterken en hoe groot zijn dan deze eventuele investeringen? Dan de laatste vraag. Wat is het scenario in het geval de Einstein Telescope niet naar Limburg zou komen? Het is nog niet 100% zeker dat die hierheen komt. Althans, dat is wat ik zo overal terug kon vinden. De infrastructuur is wel aangelegd dan. Dan vinden we het ook belangrijk om door te gaan met deze samenwerking, voor een verdere stimulans. Hoe kijkt Gedeputeerde Staten hiernaar? Voorzitter, afrondend. Wij zijn als D66 hartstikke positief over het voorstel, maar zien tegelijkertijd wel nog ruimte om deze samenwerking krachtiger neer te zetten dan nu voorgesteld. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Berghorst van de PvdA.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Laat ik vooropstellen dat de PvdA voor het stimuleren van grensoverschrijdend onderwijs is. En ja, ik gebruik bewust de term 'grensoverschrijdend onderwijs', omdat ik denk dat het voor heel veel van onze inwoners absoluut onduidelijk is wat we nou precies bedoelen met trinationalaal onderwijs. Aangezien wij met elkaar hebben afgesproken om te proberen om zoveel mogelijk B1-taal te gebruiken, zou ik het College willen vragen om dat ook hier

gestand te doen. Mbo-, hbo- en wo-studenten in onze regio moeten zonder belemmering over de grens aan onderwijs kunnen deelnemen. Diploma's van onderwijsinstellingen van over de grens moeten dezelfde waarde hebben in Nederland als in Duitsland. Dat is geen principekwestie. Dat is gewoon broodnodig in deze regio, voor onze toekomstige economie, maar ook voor kansen voor onze jongeren. Vanuit die positieve grondhouding hebben wij naar dit stuk gekeken, maar dan moet mij toch wel iets van het hart. Veel daarvan is al teruggekomen. Ik ga in herhaling vallen, maar ik vind het belangrijk om dat in dit geval toch even te doen. Nog geen drie weken geleden hebben wij € 4 miljoen beschikbaar gesteld ten behoeve van het Einstein Telescope Low Frequency Centre. Dat is een onderzoeksinstituut van de UM. Nu vraagt het College opnieuw om € 2 miljoen voor het oprichten van een kennisinstituut gericht op de Einstein Telescope. Dat voelt een beetje als een salamitactiek, voorzitter. Dat is volgens mij helemaal nergens voor nodig, want als er over één thema in deze Staten eigenlijk nauwelijks discussie is, dan is het over de steun voor de Einstein Telescope. Dus de vraag is waarom het College niet gewoon komt met één voorstel. Waarom steeds in weer een nieuw klein stapje weer een besluit? Voor de Staten wordt onoverzichtelijk wat we nou hebben toegekend en wat niet. De PvdA wil graag overzicht en inzicht. Wij willen weten wat we al hebben geïnvesteerd en wat er nog aan komt. Ik vind dat het College dat gewoon in één voorstel moet doen. U moet erop vertrouwen dat wij als Provinciale Staten die Einstein Telescope gewoon steunen en dat het goed komt.

De voorzitter: Er is een interruptie van de heer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, voorzitter. Ik heb een vraag aan mevrouw Berghorst. Deels kan ik het natuurlijk volgen. Maar aan de andere kant, zou het niet juist beperkend kunnen zijn op het moment dat we het in één groot voorstel doen, dus als er dan weer een wijziging komt, dat we continu met wijzigingsvoorstellen gaan komen op het originele voorstel en dat eigenlijk het hele doel daarmee teniet wordt gedaan.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Dat zou kunnen, maar in dit geval, als je drie weken geleden een besluit hebt genomen over een onderzoeksinstituut en je drie weken later opnieuw een voorstel voor een kennisinstituut voorgelegd krijgt, denk ik dat het elkaar niet heel erg bijt.

De voorzitter: De heer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, voorzitter. Dit verband snap ik, nu het zo kort bij elkaar ligt. Maar we hebben natuurlijk over deze gehele periode, en dat zal de komende periode ook nog gaan proberen, wel continu ook voorstellen gekregen over het stimuleren van de Einstein Telescope. Zoals ik nu net interpreteerde in ieder geval, zoals het verzoek op mij overkwam, is er het verzoek om al die voorstellen zoveel mogelijk samen te pakken en niet sec deze twee van de laatste drie weken en deze van nu. Dat laatste zou ik kunnen steunen. Dat eerste lijkt mij onwerkelijk.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Waar het mij om gaat is dat we als Provinciale Staten overzicht en inzicht krijgen in wat we aan het doen zijn rondom die Einstein Telescope. We hebben bijvoorbeeld in de mobiliteitsdossiers gezien hoe we met elkaar in de problemen komen. Dat is als we iedere keer een klein puzzelstukje van de totale puzzel ter besluitvorming voorgelegd krijgen en we het overzicht verliezen van waar we mee bezig zijn. Dat wil ik voorkomen, mijnheer Roso. Dan vertrouw ik erop dat het College dat op een werkbare manier doet, waardoor we geen flexibiliteit verliezen. Maar het gaat erom dat wij niet met elkaar in de problemen komen of met elkaar uiteindelijk door een hele reeks aan besluiten zo ineens iets georganiseerd hebben waarvan we denken: maar wilden we dit eigenlijk? Daar gaat het mij om.

De voorzitter: Gaat u verder.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Dank u. Dat gezegd hebbende, de strategische euregionale AI-alliantie. De PvdA mist daarin heel erg de Brightlands Campussen. De hele Brightlands Campus komt maar één keer voor in dit stuk. Ik vind dat heel gek. Het lijkt wel alsof we de Brightlands Campus hebben en daarnaast iets nieuws gaan doen en gaan steunen, terwijl ik me afvraag: zijn we onze eigen concurrentie niet aan het steunen? Dus ik zou graag willen weten van het College op welke wijze de Brightlands Smart Services Campus gaat bijdragen aan deze alliantie en of u dat ook uitdrukkelijk in dit stuk wil vermelden om te voorkomen dat we de indruk wekken dat we onze eigen concurrentie aan het optuigen zijn met dit voorstel. En dan tot slot de financiering. Ik ben het volstrekt eens met de heer Roso over de dekking. Ik vind dat er een ander dekkingvoorstel moet komen. Op deze manier over je graf heen regeren vind ik gewoon niet zo fraai. Er zijn andere manieren, dus ik zou aan het College willen vragen om met een ander dekkingvoorstel te komen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Loomans van de fractie Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Ja, dank u wel, voorzitter. Als voorlaatste spreker is er niet zo heel veel over voor mij om aan nieuwe vragen te stellen. Ik heb er al heel veel gehoord die ikzelf genoteerd had, dus daar sluit ik me graag bij aan. Misschien nog even twee accentjes om te leggen. Trinationale samenwerking op onderwijs. Helemaal goed. De Einstein Telescope. Heel belangrijk. Dat moeten we vooral blijven doen. Maar ik herken ook de signalen die ik aan mijn rechterkant gehoord heb, namelijk dat wij een beetje het overzicht kwijt aan het raken zijn – tenminste, ik ben het overzicht kwijt aan het raken – over al die verschillende projectjes, een klein potje hier en even een klein bedragje daar, wat wij in de afgelopen jaren allemaal geïnvesteerd hebben in die Einstein Telescope. Welke vorm dan uiteindelijk gekozen wordt, kan me niet zo heel veel schelen, maar ik zou graag een overzicht hebben van al die projectjes die we hier besproken hebben, al die bedragen die we hebben toegekend, met de looptijden erbij, zodat we dat eens een keer overzichtelijk bij elkaar krijgen. Noem het maar de plakjes salami. Kunnen we die even in een nette verpakking bij elkaar krijgen? Dan nog een opmerking over een andere opmerking die mij nieuwe collega net maakte. Wat als de Einstein Telescope niet onze kant op komt? Hebben wij dan een plan B? We hebben heel veel geld geïnvesteerd voor onderzoek en samenwerking. Als nu volgend jaar het balletje de verkeerde kant op rolt, stopt dan alles en gaan we iets anders doen? Wat gaan we doen? Hebben we een plan B? Dat is eigenlijk mijn vraag? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan inderdaad tot slot van uw commissie mevrouw Jiménez Hastenrath voor de PVV.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Ik zal het toch helemaal doen. Voorzitter, de PVV Limburg steunt de ambitie om onze provincie economisch sterker te maken en de kansen rondom de Einstein Telescope optimaal te benutten, want als deze investering daadwerkelijk leidt tot innovatie, werkgelegenheid en versterking van onze regio, dan is dat vanzelfsprekend positief voor Limburg. Maar, voorzitter, dat betekent niet dat wij automatisch instemmen met ieder internationaal samenwerkingsproject dat vandaag onder deze vlag wordt gepresenteerd, want bij dit voorstel hebben wij serieuze zorgen. Allereerst over de financiën. Dat werd ook al vaker aangekaart. Er wordt nu € 3 miljoen beschikbaar gesteld, deels via herprioritering van bestaande budgetten, oftewel: geld dat oorspronkelijk bedoeld was voor Limburgse onderwijsinfrastructuur en talentontwikkeling wordt gewoon verschoven naar internationale samenwerkingsconstructies, AI-allianties en academische netwerken. Dan stelt de PVV een heel simpele vraag. Wat merkt de gewone Limburger hiervan? Wat levert een AI-samenwerking met Jülich concreet op voor de werknemer in Parkstad? Wat betekent een internationaal PhD-programma voor het mkb in Noord-Limburg? En welke kansen ontstaan hierdoor daadwerkelijk voor Limburgse mbo-studenten? Want, voorzitter, op dit moment zien wij vooral voordelen voor bestuurlijke en academische netwerken, maar nog weinig tastbare resultaten voor de inwoners die deze projecten uiteindelijk betalen. Daarnaast maken wij ons zorgen over de bestuurlijke kant van dit voorstel. Hoe meer dit soort projecten worden ondergebracht bij euregionale samenwerkingen en internationale partners, hoe verder de uitvoering op afstand van Limburg komt te staan. De Provincie betaalt mee, maar de regie verschuift steeds meer richting organisaties waar PS beperkt invloed op heeft. Precies dat is het soort bestuurlijke constructies waar de PVV kritisch op is. Want wie heeft straks werkelijk de regie, Limburg zelf of een internationaal bestuurlijk netwerk, waarin deze invloed steeds kleiner wordt? Voorzitter, daar komt nog een belangrijk punt bij. De komst van de Einstein Telescope naar deze regio is nog altijd onzeker. Daarom vragen wij ons af: hoe wordt voorkomen dat het voorstel uiteindelijk vooral politiek wisselgeld wordt, terwijl de daadwerkelijke realisatie nog allerm minst gerealiseerd is? Tot slot willen wij harde duidelijkheid over de financiële risico's op de lange termijn, want de praktijk leert dat tijdelijke subsidies vaak uitmonden in nieuwe financieringsronde en structurele verplichtingen. Juist daarom vinden we het belangrijk dat PS vanaf de beginfase maximale grip houdt op het dossier. Om die reden steunen wij nadrukkelijk het initiatiefvoorstel van de SP om de Regeling Grote Projecten toe te passen op dit dossier. Een laatste vraag die ik heb, is: wat als de Einstein Telescope niet naar deze regio komt? Heeft GS dan al een exitstrategie achter de hand? Tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Dan zijn wij aan het einde gekomen van de termijn van uw commissie en kan ik overgaan naar de termijn van GS, met het verzoek om heel even twee minuten te schorsen. Dan doen wij dat. U kunt een kop koffie halen, maar dan wel heel snel.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, wij gaan verder met de vergadering. Dit is een oproep aan de mensen die nog niet in deze zaal zitten. Ik geef graag het woord aan de Gedeputeerde voor de beantwoording van de vragen. Ik hoopte dat ondertussen mensen binnen zouden gaan komen, maar dat is dus nog niet het geval. Dan gaan we verder. Ik geef graag het woord aan de Gedeputeerde. Ga uw gang.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank u wel, voorzitter. Dank aan uw Staten voor alle vragen op dit onderwerp en dit voorstel dat thans voorligt. Voorzitter, AI zal niet meer verdwijnen uit ons dagelijks leven. AI houdt zich ook niet aan de data van verkiezingen en aan termijnen die nodig zijn om nieuwe coalitieakkoorden te vormen. AI houdt zich ook niet aan landsgrenzen. Daarbij is het relevant om ervoor te zorgen dat deze ontwikkelingen doelgericht worden gestuurd naar een vorm waarin maximale strategische waarde wordt gecreëerd. Onze Euregio bevat dicht aan ieders landsgrenzen een zeer hoge dichtheid aan kennisinstellingen en campussen. De afgelopen twintig jaar zijn hier vele honderden miljoenen geïnvesteerd. Door de verbinding van deze plekken met als motto 'corporation is a new competition' – ik heb mevrouw Berghorst goed gehoord, dat je zegt: samenwerking is de nieuwe concurrentie – kunnen we in de Europese zoektocht naar autonomie een heel belangrijke rol spelen. Om die reden heb ik me toen ik startte als Gedeputeerde heel sterk gemaakt om een samenwerking te creëren tussen de vijf universiteiten in onze euregio. Dat heeft geleid tot een MoU. Ik heb even gekeken naar een Nederlandse vertaling. Het is een soort van verklaring van gezamenlijkheden tussen de vijf universiteiten. Ik ben er bijzonder trots op dat volgende week bij de OECD-conferentie die MoU wordt gesloten tussen de elf hogescholen in onze regio. Bij de vijf universiteiten studeren thans honderdduizend studenten, bij de hogescholen ook honderdduizend studenten. Ik ben ook bezig met het mbo in de euregio. Daarnaast zijn er, wat ik al zei, honderden miljoenen geïnvesteerd in euregionale campussen, bij ons de Brightlands Campussen waar ik nadrukkelijk mee samenwerk, ook op dit thema. We hebben vier academische ziekenhuizen waar er ook op dit moment via deze lijn die we uitzetten contacten mee zijn. Thans ligt het voorstel voor de Einstein Telescope Research Hub, wat de vijf universiteiten, die in maart 2025 deze MoU gesloten hebben, zelf hebben geïnitieerd. En er ligt een voorstel voor AI om een sterke, strategische AI-alliantie te maken in onze euregio. In het rapport van het Haags Instituut voor Strategische Studies is te lezen dat onder andere Duitsland nu al een veel sterkere AI-positie heeft dan Nederland. Met Jülich, met Jupiter, in de achtertuin en het nieuwe AI-onderzoeksinstituut van de RWTH, waarin € 180 miljoen geïnvesteerd wordt door Noordrijn-Westfalen, is deze infrastructuur voor ons als Limburg heel dichtbij. Daarnaast ligt er een heel sterke onderzoeksinfrastructuur in Hasselt, op de Corda Campus, waar op dit moment 5.000 bedrijven zitten in dit vakgebied. Dit is ook zo in Luik. Dan ga ik over tot de beantwoording van de vragen die zijn gesteld, voorzitter. Forum voor Democratie vroeg wat dit voorstel nu toevoegt aan dat wat er allemaal al is op het gebied van AI. Ik heb toe kunnen lichten in de inleiding dat dit ontzettend snel gaat. Europa wil naar autonomie toe. Op dit moment zijn er in de wereld vijf grote supercomputers, waarvan vier in Amerika en één in Europa. Die in Europa ligt bij ons in de achtertuin. Dat is Jupiter in Jülich. Dat de ontwikkelingen op dit moment zo snel gaan, betekent dat je heel goed in de gaten moet houden waar er op dit moment behoefte aan is en waar mondiaal ook het hele verhaal van AI naartoe zal gaan. Dan zie je dat wij in Limburg alleen met onze infrastructuur niet die positie kunnen krijgen die we wel zouden kunnen krijgen als Limburg als we ons verbinden met de partijen direct over de grens, in de euregio. Dat is de meerwaarde die we nu willen voorstellen in dit voorstel, waarbij we op dit moment dit project gewoon willen gaan starten. Dan de bijdrage van de andere landen. Daar wordt aan gewerkt. Ik heb nauw contact met Noordrijn-Westfalen, Luik en Hasselt hierover. Samen met het Forschungszentrum Jülich wordt gekeken hoe we hier de zaak kunnen verbinden, zodat we daar een voorstel voor kunnen maken, zodat we in ieder geval massa hebben, ook in het hele Europese veld.

De voorzitter: Ik zie een vraag van de heer Jacobs van Forum voor Democratie.

De heer Jacobs (Forum voor Democratie): Ja, dank u wel. Ik vind dat een beetje vreemd. Je gaat hier een financieringsvoorstel doen. Wij geven € 1 miljoen. Maar je weet gewoon nog niet wat andere partijen geven. Als je een samenwerkingsverband met elkaar aangaat, dan ga je van tevoren toch ook over financiën praten met elkaar? Dus ik vind dat antwoord ... Ja, het klinkt mij een beetje vreemd in de oren, dat je aan de ene kant zegt dat je een miljoen ter beschikking stelt, maar dat je nog niet weet wat de andere landen in dezen gaan doen. Aan de voorkant zou ik dat regelen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Daar zijn we ook mee bezig. Door Aken wordt op dit moment € 180 miljoen geïnvesteerd in het hele verhaal van AI. Daar hebben we afspraken mee. Met Jülich, met Aken, met Luik, met Hasselt, bespreken hoe we dit samen gaan doen onder de MoU die we gesloten hebben met elkaar. Hoe we dat concreet gaan uitwerken, gaan we de komende tijd bekijken. Vandaar dat ook in de herprioritering is gekeken naar het geld dat we al hebben en het geld dat we in de toekomst nodig hebben. Maar we zetten die stap naar voren om ervoor te zorgen dat we ook zeker voor onze Brightlands Campus in Heerlen een kans niet onbenut laten. Ik weet dat de gemeente Heerlen en ook Stadsregio Parkstad Limburg ontzettende voorstander zijn van dat hele verhaal van een giga-AI-fabriek. Er zijn meerdere vragen gesteld over de giga-AI-fabriek, ook in relatie tot de Einstein Telescope, en het rapport van Dialogic. Het rapport van Dialogic gaat over: wat zou een meerwaarde zijn van een giga-AI-fabriek in Nederland, in onze regio? Daar is geconstateerd dat op dit moment het huidige bedrijfsleven in Limburg nog niet zozeer AI-gericht is en dat dat een investering vergt waarbij er heel veel aanloop moet zijn om dat voor elkaar te krijgen. Wat wel in de studie geconstateerd is, is dat we een heel hoge dichtheid hebben van kennisinstellingen, van campussen en kennisinstellingen, en dat je daarmee een positie zou kunnen krijgen in de hele markt, los van het feit of er überhaupt een giga-AI-fabriek in onze regio of in Duitsland gaat landen, maar dat je daardoor wel een strategische positie krijgt. Met Jupiter in de achtertuin is er op dit moment maar één partij in Europa die weet hoe je zo'n ding bouwt, hoe je zo'n ding onderhoudt, wat je kunt met zo'n ding, welk onderzoek nodig is. Als we dat weten te verbinden in onze regio – met Forschungszentrum Jülich heb ik meerdere gesprekken gehad en zij willen dat ook graag – dan hebben we een positie waarmee we een rol kunnen spelen in Europa. Dan maakt het niet uit waar de giga-AI-fabriek er komt, of dat in Zuid-Portugal of in Noord-Finland is. Maar dan kunnen we daar een rol van betekenis spelen. Daar zetten we op dit moment op in. Voorzitter, dan ga ik door naar de vragen van JA21.

De voorzitter: Ik moet u toch nog heel even onderbreken, want de heer Jacobs heeft een vervolgvraag.

De heer Jacobs (Forum voor Democratie): Ja. Mevrouw Berghorst vroeg het ook en ik heb er eigenlijk nog geen antwoord op gekregen: de samenwerking met Brightlands ... In dit voorstel wordt het – ik had het over het hoofd gezien – één keer genoemd. Maar je zou zeggen: wat daar bezig is en ook hoe de gemeente Heerlen daarin investeert ... Ze willen de AI-hub van Nederland worden. Hoe zit die samenwerking in elkaar? De Universiteit Maastricht zit erin. De Universiteit Maastricht gaat nu eureginaal. Hoe wordt Brightlands concreet betrokken bij dit hele gebeuren?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik heb uw Staten goed gehoord, voorzitter, dat het belangrijk is om overzicht te houden. Overzicht houdt je door heel erg stap voor stap te werken. Vandaar dat we drie jaar geleden gestart zijn met de universiteiten, nu met de hogescholen bezig zijn en ook met de campussen. Die campussen onderling spreken ook al met elkaar. Ik weet dat de campus in Heerlen veelvuldig contact heeft met de campus in Hasselt, de Corda Campus, die op dit moment op dit vakgebied groter is en ook meer bedrijven heeft. Door kennis uit te wisselen met elkaar en elkaar te helpen, kan de campus in Heerlen ook beter worden. Langs die lijn, dus de verbinding van de universiteiten, de verbinding van de hogescholen en de verbinding van de campussen, waar we nu mee bezig zijn ... We zijn gaan starten, samen met mijn collega Satijn, met een studie: hoe kunnen we die campussen veel beter samen gaan laten werken, zodat die infrastructuur ook optimaal benut worden? Daarin gaat zeker op dit vakgebied de campus in Heerlen een heel belangrijke rol spelen. De eerlijkheid gebiedt mij wel te zeggen, ik zei het al, dat de structuren in Duitsland en aan de Belgische kant een stuk meer body hebben dan onze eigen campus. Daarom is het voor onze eigen campus ook cruciaal om die verbinding te leggen, om mee te kunnen gaan in die ontwikkeling, die op dit moment razendsnel gaat.

De voorzitter: Dank u wel. Er is een vraag van de heer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Ja, we zijn nu bij het blokje over Brightlands. Dan zal ik ook meteen mijn vraag stellen. Ik snap dat. Natuurlijk is dat allemaal waar, maar het klinkt allemaal heel informeel wat mij betreft. Het is meer van: zij kunnen aanhaken bij. Er zijn gesprekken. Is er een mogelijkheid ... Ik denk dat er een brede behoefte is om dat gewoon iets meer te formaliseren, dus dat in dat voorstel de rol van Brightlands iets centraler wordt gesteld en dat het niet is van: we zien wel hoe dat uitpakt en uiteindelijk is het ook goed voor Brightlands. Dus dat daar concrete doelen in staan voor Brightlands, dat bepaalde middelen worden gereserveerd of dat ze formeel in een bepaald samenwerkingsverband een partner zijn, zodat dat iets meer verankerd is. Ik denk dat dat wat meer comfort geeft aan wat de Staten vraagt. Bent u het daarmee eens?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin: Ja, voorzitter, daar ben ik het mee eens. Wij zullen samen met de afdeling kijken hoe we dat richting het Statenvoorstel naar 19 juni verder kunnen vormgeven en kunnen verdiepen. Ik heb goed gehoord dat jullie wat meer comfort willen hebben over de heel goede strategische positie die onze campus daar gewoon heeft. Dat begrijp ik ook. We gaan kijken hoe we dat goed kunnen opnemen in het voorstel richting juni.

De voorzitter: De heer Goossen van de BBB heeft daar ook een vraag over.

De heer Goossen (BBB): Ik hoor de Gedeputeerde zeggen dat Duitsland en België verder zijn, maar welke slag hebben wij dan in Limburg gemist?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dat vind ik een heel lastige vraag. Ik kan niet zo zeggen welke kansen we gemist hebben. We hebben gewoon vol ingezet, maar ik constateer dat de afgelopen jaren,

de afgelopen tien of twintig jaar, die verbindingen in de directe Euregio niet zo hard gemaakt zijn. Dat betekent dat de investeringsprogramma's aan de Belgische kant hun beloop hebben gehad, aan de Duitse kant hun beloop hebben gehad, net als bij ons. Dan zie je dat daar bepaalde keuzes zijn gemaakt die er uiteindelijk toe leiden dat de situatie is zoals die is. Het is voor mij heel moeilijk voor mij om nu die vergelijking te trekken tussen Nederland en België. Ik denk niet dat we een kans hebben gemist. We hebben met volle overtuiging fors geïnvesteerd in de Brightlands Campussen. Die doen het ook goed. Die doen het Europees ook goed. Die zijn goed aangeschreven. Maar als ik specifiek kijk naar dat stuk digitalisering en AI, dan zie ik zeker ... Je ziet het ook terug in de studie van het Haags Instituut. Dan heeft Duitsland gewoon een betere positie, zeker met een Jülich in de achtertuin. Die kans zou ik ook echt niet willen missen voor Limburg, niet voor de Brightlands Campus alleen, maar ook voor de universiteiten, om daarmee veel krachtiger in Europa zo'n kennisinfrastructuur neer te zetten.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter.

De voorzitter: Sorry, excuseer. Er was toch nog een vraag van de heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Collega's stellen vragen over België en Duitsland met name, maar de Nederlandse AI-coalitie heeft al besloten dat er een AI-fabriek in Groningen komt, wat een nationale voorziening zal moeten gaan worden. Ik denk ... Ik zal het in een vraag gieten. Het lijkt mij dat dat alleen maar de noodzaak voor samenwerking over die grens versterkt.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dat is een heel correcte opmerking, voorzitter. Ik kan dat ook nog toelichten. De AI-gigafabriek in Groningen is een van de initiatieven die Europa heeft aangejaagd in veel Europese landen. Zo is bijvoorbeeld de huidige AI-gigafabriek Jupiter in Aken ook een van die projecten die inmiddels al gefinancierd is door de Europese Unie. Ik heb veelvuldig met Groningen contact gehad toen de AI-fabriek daar kwam, om te kijken of zij ook zouden willen meedoen als er een AI-gigafabriek bij ons in de buurt zou komen, maar uit de gasgelden die zij hebben gekregen voor het Herstel Groningen wilden zij dat financieren. Tegelijkertijd zag ik bij ons ook in GS dat werd gezegd: we zijn nog niet zo ver. En tegelijkertijd: we willen absoluut vermijden dat deze investering een risico gaat vormen voor de Einstein Telescope. Constant zijn we ons daar bewust van en letten we daar ook heel goed op. Los van de structuur van de AI-gigafabrieken ziet Europa: willen wij autonoom worden op dit gebied en willen wij autonoom worden op het gebied van cloudinfrastructuur en rekenkracht, dat hele verhaal dat nodig is voor AI, ook data, dan zullen we moeten investeren, **los van de AI-gigafabrieken in alle landen, ook in giga-AI-fabrieken [1.01.35]**. Dat is het voorstel dat thans voorligt. Europa heeft die call tot twee keer toe niet opgezet. Ze sleutelen nog altijd aan de voorwaarden. Daar wil Duitsland heel graag op meeliften. Duitsland wil graag dat Nederland, België, heel de Benelux meedoet. Dat heeft de trein in gang gezet en heeft ook geleid tot het Dialogic-rapport. De conclusie van het Dialogic-rapport is ook: je kunt in ieder geval heel goed gaan kijken hoe je dat kenniscluster kunt gaan bouwen, want dat heb je al in de regio. Een lang antwoord, maar dat is wat er gebeurd is.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik u nu graag het woord verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel. De vragen van JA21 over de Brightlands Smart Services Campus heb ik feitelijk net al beantwoord in het geheel. U stelt ook nog de vraag waarom een beroep wordt gedaan op aankomende jaren. Ik heb dit in de inleiding al gezegd: deze ontwikkeling houdt zich niet aan verkiezingsjaren of aan de systematiek van financieren voor toekomstige jaren. Deze ontwikkeling kent een ontzettend hard tempo. Daarom hebben wij gezegd: we gaan kijken hoe we dit richting de Staten kunnen brengen. Maar ik heb uw verzoek goed gehoord. Ik heb ook het verzoek van mevrouw Berghorst goed gehoord. Mevrouw Berghorst heeft ook gezegd: ik wil in ieder geval dat gekeken wordt naar een ander dekkingsvoorstel. Dat is ook een beetje het voorstel van u. We gaan serieus onderzoeken wat daarin mogelijk is – ik heb u goed gehoord – en we zullen dat wat mogelijk is meenemen in het voorstel van PS voor juni. Daarbij kijken we ook: hoe is het in het verleden gebeurd en bij welke voorstellen is het anders gegaan? Maar wij zullen serieus onderzoeken hoe we hier handen en voeten aan kunnen geven.

De voorzitter: Ik zie een vraag van mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, 'onderzoeken' ... Als Statenlid kan ik wel drie manieren bedenken waarop je een bedrag van € 1,8 miljoen kunt dekken uit de huidige begroting. Dus onderzoeken vind ik een beetje een te vrijblijvende toezegging, omdat onderzoeken ook kan betekenen: we hebben het onderzocht en vinden dit toch het beste idee. Dat zou betekenen dat we in een situatie komen waarbij de Staten zelf het dekkingsvoorstel gaat veranderen door het te amenderen. Dus ik zou u willen vragen om gewoon toe te zeggen dat u met een ander dekkingsvoorstel komt en niet met een onderzoek naar een ander dekkingsvoorstel. Kunt u dat toezeggen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Waar we al naar gekeken hebben – dat staat niet hierin – is het feit dat ik een tijd terug een garantiesubsidie heb gegeven aan de coöperatie Leo Loopbaan in het kader van de JTF-projecten voor circulaire economie op de campussen, op Chemelot. Dat geld gaat terugkomen. Ik had heel graag verwerkt gezien in dit voorstel dat we niet € 1,8 maar € 1,3 miljoen vragen, omdat we weten dat dat geld terugkomt. Daar hint ik op als ik zeg 'onderzoeken', kijken in hoeverre we dat zouden kunnen verwerken in dit voorstel, maar of we dat kunnen doen hangt ook af van de financieel-technische mogelijkheden. Maar op dit moment kan ik niet meer toezeggen dan dat we het serieus gaan onderzoeken. Daarom noem ik het voorbeeld van die garantiesubsidie, wat mogelijk is en wat we dan kunnen meenemen in het voorstel richting 19 juni.

De voorzitter: De heer Roso van JA21 heeft daar ook nog een vraag over.

De heer Roso (JA21): Ja, voorzitter. Mevrouw Berghorst en ik vinden elkaar hier. Dat gebeurt niet heel vaak. Nee, dat klopt, in ieder geval politiek gezien. Wij gaan zelf inderdaad ook onderzoeken hoe we aan een andere dekking kunnen komen. Dat verzoek wordt nu een aantal keren gedaan. In het verleden hebben we dat ook gedaan, maar hebben we het nog wel hard gemaakt. Niet dat dat uit een begrotingsresultaat moet gaan komen naar de toekomst toe. We hebben aan de andere kant te maken

met andere portefeuilles waarin onderbesteding plaatsvindt, wat aan de ene kant tot hogere kosten kan leiden omdat je dingen uitstelt en ze daarna duurder zijn, maar daarnaast ook een aantal andere investeringen een soort van ingehaald worden door de tijd en daar ook geld voor vrijgemaakt zou kunnen worden. Ik wil nogmaals een beroep doen, ook in vervolg op de vraag van mevrouw Berghorst: kijk ook buiten de eventuele portefeuille en maak er een kleine portefeuilletransfer van als er bij een andere portefeuille wel die ruimte is. Ik heb hem liever nu gedekt dan dat ik in de toekomst rekening moet gaan houden met overschotten, alleen al om dit te gaan financieren. Ik heb hem liever nu al dicht liggen dan dat we in de toekomst daar vragen over gaan krijgen. Dat stimuleert de continuïteit van dit project ook niet, waar we in basis positief tegenover staan.

De voorzitter: Ja, Dit was meer een opmerking ter ondersteuning van het betoog van mevrouw Berghorst dan dat ik een vraag heb gehoord. Ik ga de Gedeputeerde gewoon vragen om verder te gaan met de beantwoording van de vragen.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Ik heb de vraag van LOKAAL-LIMBURG – hoe garanderen we nu dat de Einstein Telescope prioriteit houdt ten opzichte van andere zaken? – al toegelicht. We gaan ervoor zorgen dat de Einstein Telescope nimmer geschaad wordt door de ontwikkelingen van een giga-AI-fabriek, alhoewel het wel zo is dat de Einstein Telescope een totaal andere focus heeft en een totaal ander financieel arrangement dan een giga-AI-fabriek. Vandaar dat het thans voorliggende voorstel ook niet gaat over een giga-AI-fabriek, maar over de realisatie van een kennishub, van een research hub, van al datgene wat er al is om ervoor te zorgen dat je een verschil kunt maken in Europa, waarbij onze kennisinstellingen en campus ook gewoon adequaat kunnen meeliften. Dan heb ik de vragen van de VVD: wat merken de Limburgse bedrijven ervan? Een heel terechte vraag. Dat mkb is niet uitgesloten. De campussen gaan nadrukkelijk een rol spelen in dit hele verhaal, ook de euregionale campussen. Ik noemde het al, op onze campus in Heerlen zitten tientallen bedrijven. In de campus in Corda zitten heel veel bedrijven. Op de RWTH-campus zitten heel veel bedrijven. Dus dat mkb wordt nadrukkelijk meegenomen. Ik zou het ook heel fijn vinden als we op euregionale schaal dat mkb kunnen laten kennisdelen en met elkaar in contact kunnen laten komen, ook om de economische kansen veel meer te vergroten, om daarmee – dat is geen B1-woord – de agglomeratiekansen van onze Euregio veel meer te kunnen verzilveren dan we op dit moment doen. Dan was een vraag: hoe groot achten wij het risico dat op federaal niveau in Duitsland uiteindelijk andere keuzes worden gemaakt? Ik heb het woord ‘koehandel’ ook genoemd. Daar wordt op dit moment heel hard voor gelobbyd. Mijn collega Satijn is daar heel hard mee bezig, ook om ervoor te zorgen dat we de keuze voor de Einstein Telescope op onze regio te laten vallen. Daar zetten we als GS ook heel fors op in. Het is in ieder geval zo dat wij als Nederland en als Limburg erop zullen letten dat wij niet in een situatie komen dat we wel een giga-AI-fabriek krijgen en geen Einstein Telescope. Maar nogmaals, het zijn compleet andere financiële arrangementen met compleet andere financiers en ook een andere tijdlijn. Dan is gezegd dat het goed is dat we onderzoeksinstellingen verbinden, maar dat we vaker projecten hebben gehad die goed klonken, maar waar mensen uiteindelijk weinig van merkten. Wat ik in ieder geval in het hele verhaal ... Ik zal het woord trinationaal niet gebruiken, maar ik heb in het kader van grensoverstijgende verbindingen van universiteiten en hogescholen vier keer per jaar overleg met bestuurders van de universiteit en de hogescholen, waarbij we ook op basis van de verklaring die getekend is, de MoU, nu ook naar een meerjarenprogramma, in ieder geval een tienjarig programma toe gaan. Dat is eigenlijk een beetje de systematiek van Kennis-As. Het gaat om een tienjarig programma met een bestuursakkoord eronder,

waarbij die universiteiten zelf een X bedrag aan geld op tafel moeten leggen om ervoor te zorgen dat het georganiseerd wordt, dat ze daar een projectleider voor kunnen aanstellen, om ervoor te zorgen dat je wat betreft gezamenlijke curricula één opleiding in drie landen tegelijk kunt doen, niet alleen op AI of op natuurkunde voor Einstein, maar ook bijvoorbeeld op het gebied van nieuwe zaken die er gaan komen. Op dit moment merk ik dat er veel reuring is in de Euregio om iets met vrouwenstudies te doen. Daar kun je naar kijken. Uiteindelijk hoop ik dat ik iets aangejaagd heb waarbij ze zelf dat vuurtje brandende houden. Dan het mbo. Een heel terecht punt. Ik investeer vanuit mijn portefeuille ook fors op het hele mbo, zeker in de Vakmanschapsagenda. Ik heb vorige week in Brussel contact gehad met een aantal mensen en binnen Erasmus staat er nog een call open voor een Excellence Center for Vocational Training. We zijn nu aan het kijken hoe we het mbo in de Euregio daarbij kunnen aanhaken, om daar nog een aanvraag voor te doen. Ik denk dat het mbo een heel logische, maar ook een heel relevante derde stap is in deze ontwikkeling, om te zien hoe we die meenemen in het hele verhaal, net zoals in de lijn bij de Einstein Telescope: je hebt een pathfinder. Hoe doe ik dat? Wat is fundamentele natuurkunde? Maar ook: hoe bouw je zo'n ding en hoe onderhoud je zo'n ding? Dat is bij AI hetzelfde. Dan heb ik de vragen van het CDA over Dialogic. Dat heb ik al kort toegelicht, hoe dat tot stand is gekomen, wat daarin staat en hoe we om zijn gegaan met de adviezen daarover. Over koehandel heb ik het ook gehad. Dan de koppelkansen met de Brightlands Campussen. Die zijn betrokken. In ieder geval de Brightlands Smart Services Campus is hierbij nauw betrokken. Maar wat ik zei, ik wil heel graag die studie doen op het niveau van kennisinstellingen en professoren: wat zit nou in zijn totale breedte in de euregio, ook op campussen, aan kennis, en hoe kun je slim die verbindingen gaan maken? Uiteindelijk zullen de universiteiten en hogescholen dat ook zelf moeten gaan aanjagen, vanuit het principe: als we samenwerken staan we sterker dan wanneer we niet samenwerken. Dan heb ik de vragen van de BBB. Welke harde resultaten verwachten wij van die AI-alliantie? Niet alleen maar praten, netwerken, koffie drinken, vlaai eten en dat soort dingen. Daar ben ik het helemaal mee eens. Daar ben ik ook niet van. We zien dit voorstel als echt een eerste stap om te komen tot een gefundeerd plan en het leggen van commitment met een aantal euregionale partners. Het kan zo zijn dat ik over een jaar, als de nieuwe coalitie aantreedt, tegen die nieuwe coalitie zeg: dit is wat we tot nu toe gedaan hebben. Dit is wat er in de Euregio ligt. Beste nieuwe coalitie, zorg ervoor dat je daar adequaat op ingaat. Maar dan moet ik nu wel de middelen hebben om dat hele verhaal te gaan aanjagen. Dus het is ook zo dat we in die nieuwe coalitie aangeven hoe ze daar verder op kunnen investeren. Wij staan aan de lat voor een vitale regionale economie. Het is belangrijk – wat ik al zei, AI gaat niet meer uit onze samenleving – dat we daar nu op meegaan. Dan onderwijs en campussen. Minder versnippering. Meer kracht. Ik kan u toezeggen dat ik er als Gedeputeerde alles aan ga doen – dat doe ik al – om die krachtenbundeling tot stand te brengen, niet alleen hier, maar zeker ook naar het mbo. Dat heb ik net ook aangegeven. Maar wat ik zei, niet alle kaarten liggen in mijn handen. Ik ben nu bezig met de universiteit en hogescholen, om ervoor te zorgen dat die meerjarenprogramma's er komen en dat zij zelf uiteindelijk dat voort gaan zetten, ook onder zo'n bestuursakkoord met hen.

De voorzitter: De heer Goossen heeft daar een vraag over.

De heer Goossen (BBB): Die aanjaging van het mbo, lukt dat deze coalitie nog of wordt dat ook overstijgend?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Het mbo in de Euregio is een hele uitdaging. Op het moment dat je vier jaar de tijd hebt om te werken aan dit thema, moet je je focussen. Je kunt niet alles doen. Die focus heb ik ingezet om met de universiteit te beginnen, daarna de hogescholen en de campussen. Met het mbo ben ik ook bezig, maar ik heb ervoor gekozen om eerst aan de Limburgse kant te kijken, om daar de verbinding te maken via die Vakmanschapsagenda. Bij het mbo is het zo. De drielandentrein is een goed voorbeeld. De diploma's van de machinisten op de drielandentrein in drie landen worden niet erkend. Dus je zult eerst moeten gaan kijken: hoe is die diploma-erkenning geregeld? De Benelux heeft het initiatief genomen om dat te gaan regelen, in de Benelux, met NRW erbij. Het is cruciaal, zeker als je kijkt naar zo'n euregionale arbeidsmarkt, dat een elektricien die op het Vista College in Heerlen is opgeleid, bij wijze van spreken ook in Aken werkt. Ik vind het superjammer dat de € 3 miljard investering van de RWTH-campus in Aken, die 1,5 kilometer over de grens bij Vaals ligt ... Ik vind het jammer dat er geen enkele elektricien is geweest of geen enkel bedrijf in Limburg is geweest dat daarvan mee heeft kunnen profiteren. In Eindhoven zou dat onmogelijk zijn. Als je kijkt in een straal van 100 kilometer rondom Eindhoven, dan hebben heel veel andere bedrijven geprofiteerd van de ontwikkelingen en de bouw die daar heeft plaatsgevonden. Door de landsgrens bij ons en het feit dat diploma's niet erkend zijn, is dat bij ons vaak gewoon uitgesloten. Dus bij die mbo's kijken we eerst: wat is überhaupt aan basis nodig om uiteindelijk mee te kunnen gaan? Anders kom je in een situatie dat je inderdaad koffie gaat drinken en vlaai blijft eten, maar dan zijn de basisdingen niet geregeld. Dus die basis moet op orde zijn. Als we op een aantal punten kunnen zeggen 'oké, we gaan nadrukkelijk kijken hoe we de diploma's kunnen erkennen, gezamenlijk, en als iemand in Heerlen is opgeleid, kan die met hetzelfde diploma ook in Aken werken en vice versa, net als in Luik en Hasselt', dan hebben we een stap vooruitgezet. Op die manier wil ik ook heel graag dat mbo meenemen. Dan zit je ook met de taal. Mbo-studenten zijn toch heel vaak mensen die in niet zo'n hele grote cirkel rondom de plek waar ze wonen of vandaan komen gaan studeren. In Duitsland wordt Duits gesproken, in Luik Frans. Alleen tussen Nederland en Vlaanderen heb je geen taalgrens. Ook dat is een praktisch aspect dat we moeten meenemen in dit hele verhaal. Dus vanuit die hoedanigheid kijk ik wat we in ieder geval kunnen doen in de periode die ik heb, maar ik heb nadrukkelijk de focus dat we dat meenemen. Maar hoe dat precies vorm en inhoudt krijgt, moeten we nog bekijken.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Dan had ik nog een vraag van de heer Goossen, vooruitlopend op die internationale ontwikkeling, of wij het als GS belangrijk vinden om die krachten te bundelen. Dat wil ik ook doen. Dat zei ik ook. We hebben aan alle kanten van de grens honderden miljoenen geïnvesteerd. Ik vind het enorm jammer als we die krachten niet zouden kunnen bundelen om daar een krachtig netwerk neer te zetten, waarvan wij als Limburg ook profiteren en waarbij we die agglomeratiekansen kunnen verzilveren. Dan heb ik de vragen van mijnheer Wolters Gregório van de SP. Op het Dialogic-rapport ben ik uitgebreid ingegaan. U vraagt ook nog wat het effect is van die herprioritering. Die middelen, zeker bij onderwijs en arbeidsmarkt, zijn al ... Ik durf het woord 'trinationaal' bijna niet meer te gebruiken. Die propositie voor die grensoverstijgende samenwerking van onderwijs, kennisinstellingen en arbeidsmarkt ... Het voorstel dat hier voorligt ligt in lijn met dat wat in dat programma wordt gedaan. Dus het is niet zo dat we de resultaten niet bereiken, maar we proberen hier ... Met de middelen waarmee wij optimaal een win-winsituatie kunnen bereiken, kunnen we dat doen.

Vandaar dat ook niet ... Ik heb niet alles kunnen prioriteren, omdat een aantal dingen gewoon al lopen in die programma's. Daar waar we die win-winsituatie kunnen bereiken, hebben we dit geherprioriteerd. Dan vraagt u ook nog: waarom na dat voorstel voor het Einstein Telescope Low Frequency Centre nu weer een nieuw voorstel? Even kijken. Hoe kan ik dat nou het beste uitleggen? Ik heb uitgelegd dat die vijf universiteiten samen die verklaring hebben getekend. Die vijf universiteiten zijn ook aan de slag gegaan. Het eerste project dat ze nu aan het doen zijn, is om een grensoverstijgend curriculum te realiseren op het gebied van circulaire wetenschappen, Circular Sciences. Dat loopt op dit moment. Met het tweede punt zijn ze zelf gekomen. 'Die Einstein Telescope komt er. We willen heel graag vanuit een holistische aanpak zelf investeren in onderzoek.' Ik heb afgelopen week ook een gesprek gehad met de gouverneur van Belgisch Limburg. Ook die willen heel graag aanhaken, via de Provincie of via de gewesten. Voor Duitsland geldt hetzelfde. Daar zijn die universiteiten zelf mee gekomen. Vanuit die hoedanigheid zie je dat er een verschillende aanvliegroute gekomen is vanuit het hier voorliggende voorstel, maar ook het voorstel van het Low Frequency Centre. Dat is echt gebaseerd op het feit dat je de pathfinder verder gaat verstevigen, waarbij het voorstel van mijn collega de aanjager daarvan was. Dit komt echt vanuit de vijf universiteiten. Ik snap jullie appel. Ik snap ook dat je zegt: als het over 'Einstein' gaat, waarom doe je dat dan niet samen? We hebben daar in GS goed naar gekeken. We hebben gekeken wat de mogelijkheden zijn om het te combineren. Maar het leek ons als GS beter om het op deze manier te doen. Daarom ligt dit thans voor. Dan heb ik de vragen van GroenLinks. Die gaan ook over ...

De voorzitter: Er is een vraag van mevrouw Berghorst van de PvdA.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Zou u ons kunnen meenemen in de afweging die het College daarin dan maakt? Waarom vindt u dit beter op deze manier?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Om zaken zuiver te houden en ook om ervoor te zorgen dat de snelheid of het tempo waarbij bepaalde besluitvorming plaats moet vinden ... Op dezelfde dag dat uw Staten het voorstel van mijn collega goedgekeurd heeft, is ook in de ministerraad een voorstel goedgekeurd. En ook vanwege het feit dat dit gaat over echt de Einstein Telescope en de pathfinder. Dit voorstel is ook heel sterk gelinkt aan het grensoverstijgende universiteits- en hbo-netwerk. Dat is een van de belangrijkste redenen geweest om dit voor te leggen zoals het thans voorligt.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Maar betekent dat dan dat als we nou niet bezig waren geweest met de Einstein Telescope, u dit voorstel dan ook aan ons had voorgelegd?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: De kans hierop zou heel groot zijn geweest, maar dan zou mogelijkwerwijs het voorstel niet 'Einstein' zijn geweest, maar circulariteit of vrouwenstudies of andere zaken. Op dit moment zijn die universiteiten ... Ik noem die vrouwenstudies niet voor niks. Ik weet dat de

academische ziekenhuizen – het Cliniko in Aken, de ziekenhuizen in Luik, Hasselt en Maastricht – op dit moment een voorstel aan het uitwerken zijn op het gebied van vrouwenstudies. De helft van onze populatie bestaat uit vrouwen. We hebben ook wijken, zeker in de hele euregio, waar het minder goed gaat en waar de gezondheid niet is zoals die zou moeten zijn. Dus daar zijn ze op dit moment heel hard aan aan het werken. Dus er zijn ook andere thema's waarop die universiteiten en ook die hogescholen zich vinden en de boel gaan verbinden, omdat ze dan sterker zijn dan op het moment dat ze het afzonderlijk gaan doen en vaak ook met elkaar gaan concurreren. Zeker in aanloop naar het nieuwe MFK en het nieuwe Horizon-programma dat er in 2028 is. Ik juich dat heel erg toe, omdat wij in Limburg door die landsgrens slecht de agglomeratiekansen kunnen verzilveren en hierdoor wel. Een ander voordeel is ook: op het moment dat je in staat bent om zo'n krachtig ecosysteem te worden, denken mensen: verhip, ik ga in Limburg studeren, want dan kan ik in één studie drie landen aantikken in plaats van dat ik naar Groningen of Amsterdam ga. Dat zit allemaal achter dit voorstel. Dus het zou best zo kunnen zijn, om terug te komen op de vraag, dat er dan een ander voorstel had gelegen, niet gerelateerd aan 'Einstein'.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel. Ik was bij GroenLinks en de vraag van de heer Sol. U zegt dat de techniek van de begroting niet helemaal zuiver is en vraagt waarom het niet wordt opgenomen in de meerjarenbegroting. Het wordt nu opgenomen in de meerjarenbegroting door de geraamde lasten in het juiste jaar te ramen en dat ook ten laste te brengen van het begrotingsresultaat. Dan heb ik de vragen van 50PLUS: hoe zit het met financiering van de overheden in België, Duitsland en de universiteiten? Ik lichtte net toe dat dit voorstel zeker voor 'Einstein' geïnitieerd is door de vijf universiteiten. Zij legden zelf € 3,25 miljoen op tafel en gaan kijken hoe ze cofinanciering voor dat voorstel kunnen krijgen. Daar zijn we in de Euregio mee bezig. Vandaar dat gekeken wordt: als meerdere partijen, die allemaal in de Euregio budgetten hebben voor die Einstein Telescope, daar een bijdrage aan leveren, dan kun je iets neerzetten waarbij een heel mooi ... Het wordt geen fysiek instituut. Dat ben ik vergeten te zeggen. We gaan niet investeren in een fysiek gebouw, maar het wordt echt een research hub waarbij mensen ook tussen de verschillende plekken en universiteiten zich gaan bewegen. U vraagt daarnaast: waarom is die € 0,6 miljoen voor de EMR niet meegenomen? Dat zijn middelen die al beschikbaar zijn. Die zijn meegenomen in de voorjaarsnota. Dat is geen onderdeel van die € 1,8 miljoen van dit voorstel. Dan ben ik bij de vragen van D66. U vraagt welke rol GS ziet voor een ...

De voorzitter: Er is een vraag van de heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Voorzitter, als het mag: ik had gevraagd of dit structurele lasten zijn die ten laste komen van de structurele begrotingsruimte, die schaars is. Dat vind ik wel een wezenlijke vraag in die meerjarenraming.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik ben even afhankelijk van de ondersteuning van mijn ambtenaren. Het woord 'structureel' staat hier niet bij. Ik stel voor dat ik hier in de tweede ronde op terugkom, dus dat we die vraag even meenemen. Dan heb ik de vragen van D66, voorzitter: welke rol ziet GS voor een duurzame borging? Ik heb net al toegelicht dat we dat willen doen door samen met

universiteiten en hogescholen te werken aan zo'n meerjarenprogramma met bestuursakkoord, zodat zij zelf ook het procesgeld op tafel leggen en dit door blijft lopen. Het feit dat zij nu zelf met dit voorstel van de Einstein Telescope Research Hub komen, is voor mij een bevestiging van het feit dat zij zelf inderdaad willen investeren in die samenwerking. Dan: samenwerking breder uitzetten dan hbo en mbo. Ik heb al toegelicht; ik ben heel blij dat we volgende week op de OECD-conferentie die gezamenlijke verklaring, die MoU, gaan tekenen tussen de elf hogescholen in de euregio. Ik heb ook toegelicht hoe ik het mbo op een adequate manier wil aanhaken, maar wel vanuit een realisme en niet vanuit een wensdroom. Daarmee wil ik ook heel graag aanhaken bij dat waar op dat moment het mbo ook echt behoefte aan heeft. Ik kan wel heel veel willen, maar zij moeten het ook kunnen. Dat vergt een lange adem. Bij een nieuwe coalitie zal het een heel belangrijk punt worden, ook naar het mbo toe, om daar echt vol aandacht voor te blijven hebben. Heeft GS in beeld in hoeverre die infrastructuur in de Euregio al gereed is? Wat ik zei: ik ben bezig met zo'n studie over wat er eigenlijk allemaal gedetailleerd op die ... Ik heb het altijd over naakte data. Ik hoef geen flashy rapporten. Maar wat zit er eigenlijk allemaal op die campus aan kennisinstituten, met professoren, met kennisdomeinen? Zodat je in ieder geval een volledig beeld hebt van wat er in onze Euregio allemaal zit. Gevraagd is ook wat het scenario is als de Einstein Telescope niet naar Limburg komt. Daar gaan we niet van uit. We zetten alles op alles op alles dat die wel naar Limburg komt. Maar de vraag is terecht: wat als die er niet komt? 'Einstein' is een samenwerking waarbij we sowieso, ook als de telescoop niet naar Limburg komt, betrokken blijven. De investeringen die gedaan zijn in Maastricht, ook in het Einstein Telescope Low Frequency Centre, laten zien dat we in ieder geval die kennishub sowieso hier hebben, waar die dan ook landt. Maar ik merk dat alles wat we nu doen, ook in de euregio, ook de verbinding met die gezamenlijke curricula die we vormen, meehelpen in het bidboek, om uiteindelijk de mensen die een keuze moeten maken te laten zien dat we hier niet ins Blaue hinein en ook niet zonder infrastructuur deze faciliteiten kunnen faciliteren. Er zit al heel veel. Dus we beginnen niet van nul af aan.

De voorzitter: Ik wil u heel even wijzen op uw tijd. Die is zo dadelijk afgelopen. Ik wil u vragen of u al tot een afronding kunt komen. Ik weet dat er nog een aantal fracties wacht op beantwoording van de vraag. Maar ik vraag u een beetje meer snelheid te maken.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik ben een beetje enthousiast over deze samenwerking.

De voorzitter: Heel goed. De heer Meulenberg heeft wel nog een vraag.

De heer Meulenberg (D66): Dank, voorzitter. Ik denk dat het heel goed is om het mbo erbij te betrekken, maar ik zie het nergens in de stukken terug. Ook het hbo zie ik alleen genoemd staan als zijnde 'onderzoek doen' en niet 'bij studies aangesloten'. Ik zou het wel fijn vinden als dat meer daarin verwerkt wordt en als ze meer aangehaakt worden. Ik vind het fijn dat er meer onderzoek is, maar hoe meer dat dat genoemd wordt, hoe belangrijker dat is. Er is nog een tweede punt waar ik me ook wel zorgen om maak. U zegt dat we ervan uit moeten gaan dat hij hier komt. Ik hoop het van harte. Maar ik weet ook dat onderwijsinstellingen ook krap bij kas zitten en dat dat ook enorm veel geld gaat kosten. Ik vraag me dan ook af: als een onderwijsinstelling moet kiezen tussen iets wat hier niet gaat komen of niet komt, waar ze nog geld aan gaat uitgeven, is dat dan een plan dat ze kunnen behouden? Hoe kijkt u daar tegenaan?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dan heb ik even een tegenvraag. U doelt op het gebeuren van de Einstein Telescope Research Hub? Ja. De universiteiten hebben er heel goed naar gekeken of ze dit zouden willen doen. Zij zien dat voor zichzelf ook als een no regret-investering. Dit gaat over: wat is er nou allemaal nodig vanuit een holistische aanpak als het gaat over dit soort grote ontwikkelingen en big science-projecten? Toevallig is het hier de Einstein Telescope, maar het zouden ook andere zaken kunnen zijn. Die kennis is niet weg. Dus de universiteiten zien dit voor zichzelf echt als een no-regretinvestering, in plaats van dat ze denken: als het er dan niet komt, dan hebben we het voor niks gedaan. Dat is niet zo. Ze hebben heel goed gekeken. Anders leggen zij dit geld niet op tafel. Ze hebben ook heel goed moeten kijken waar ze dit geld vandaan halen en hoe ze dat moeten doen. Dat is niet over één nacht ijs gegaan. Goed. Ik ga door met de vragen van Horizon, van mijnheer Loomans. Een overzicht van alle ... Excuus. O, sorry! O, sorry. Nee, nee, nee, nee. Excuus. Excuus. Excuus. Nee. Nee, voorzitter, helemaal terecht. Excuus. Mevrouw Berghorst, mijn excuses. Een aantal vragen heb ik al beantwoord, ook door de vragen die u gesteld heeft: hoe kan het nou dat dit voorstel weer nieuw is? Dat heb ik toegelicht. U vroeg ook op welke wijze de Brightlands Smart Services Campus bijdraagt. Ik heb toegelicht dat die nadrukkelijk aangehaakt is. Over dat andere dekkingsvoorstel heb ik het eigenlijk ook al gehad, over hoe we daartegen aankijken. De Brightlands Smart Services Campus is voor ons in ieder geval het uithangbord voor die initiatieven in het kader van AI en die spelen ook een heel belangrijke rol in het thans voorliggende voorstel. Dan ga ik over naar de vragen van mijnheer Loomans. U vraagt om een overzicht van alle projecten en bedragen rondom de Einstein Telescope. Ik zal in overleg treden met de portefeuillehouder van de Einstein Telescope en vragen of dat overzicht kan worden verschaft. Ook hier de vraag wat het plan B is als de Einstein Telescope ... Daar heb ik al op geantwoord.

De voorzitter: De heer Loomans heeft een vraag.

De heer Loomans (Horizon): Ja, is dat overzichtje dan een toezegging? Dan nog mijn opmerking over dat plan B, dat er blijkbaar niet is en waar mijn collega het ook al over had. Het is niet de eerste keer natuurlijk dat we hier met een onderwerp bezig zijn waarbij er geen plan B is. De ware werkelijkheid laat zien dat er af en toe toch dingen gebeuren die we niet heel leuk vinden. In één keer hebben we dan een crisisscenario. Dus ik zou toch willen adviseren dat het College, al is het achter gesloten deuren, af en toe eens een keer met de benen op tafel gaat filosoferen over wat we doen als ... Dat ze dat niet openbaar maken, vind ik prima, maar ik zou het toch wel wenselijk vinden dat we in ieder geval, mocht het een keer tegenvallen, we niet met een heel groot probleem aan tafel zitten. Dat was het.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik kan toezeggen dat ik het met mijn collega bespreek. Ik kan geen overzicht toezeggen, omdat ik niet de portefeuillehouder ben van de Einstein Telescope. Ik neem de suggestie mee terug naar GS om een keer op een goed moment met een kop koffie en een stuk vlaai te praten over: wat als?

De voorzitter: De heer Roso heeft ook nog een vraag.

De heer Roso (JA21): Ja, die is eigenlijk meer gericht aan de heer Loomans, via u, voorzitter. Het is een verduidelijkingsvraag eigenlijk, of ik zijn vraag goed begrepen had.

De voorzitter: Nee. De heer Loomans heeft op dit moment geen termijn. Dan kunt u geen verduidelijkingsvraag stellen. Dan gaat u een interruptie voeren op een interruptie en dat is niet de manier waarop we hier hebben afgesproken dat we het doen. Ja. Dan zult u toch in uw tweede termijn bijvoorbeeld even aan moeten geven dat u een vraag heeft waar u nog over in debat wil gaan met de commissie. Dan geef ik het woord terug aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Dan ga ik snel verder. Mevrouw Jiménez vroeg wat de gewone Limburger hiervan merkt. Ik heb in de beantwoording van de andere vragen al uitgelegd dat dit een investering is in de euregionale samenwerking met een heel breed effect. Ik vind het, wat ik al zei, superjammer als er 1,5 kilometer over de grens van Vaals zo'n grote investering is, maar bedrijven in Limburg daar niet van mee kunnen profiteren. Dus het versterken van de economische positie en het vestigingsklimaat, maar ook dat andere bedrijven mee kunnen profiteren op het moment dat we ons verbinden, vind ik heel belangrijk. Dat is ook in de kern dat wat we hier trachten te bereiken. Wat het betekent voor het mkb heb ik net toegelicht, ook in de beantwoording van de vragen van mijnheer Bloi. Wie heeft straks de regie? Die regie komt bij ons bestuurlijk overleg te liggen. Het is ook altijd zo: op het moment dat wij een subsidiebeschikking afgeven, zitten daar hele strakke subsidievoorwaarden en resultaatverplichtingen in. Mochten mensen daar niet aan voldoen, dan vragen we het geld terug. Op die manier houden we de regie, zeker ook in een bestuurlijk overleg. Zo organiseren we dat ook vaak. Dat hebben we bij Kennis-Asprojecten ook gedaan, dat die regie ligt bij een bestuurlijk overleg, waarbij we altijd aan tafel zitten of voorzitter zijn. Vervolgens was ook de vraag: wat als de Einstein Telescope niet naar Limburg komt, hebben wij dan een exitstrategie? Ik zei al: ik neem het naar mijn collega's terug om het daar een keer over te hebben. Dat was mijn beantwoording, voorzitter. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan wij naar de tweede termijn van deze commissie. Dan start ik weer bij de heer Jacobs. Die heeft geen tweede termijn. De heer Roso, heeft u een tweede termijn?

De heer Roso (JA21): Ja, voorzitter. Eén kort punt, namelijk dat wij in navolging van wat ik eerder heb aangegeven met betrekking tot financiering ... Ik wil alleen even aangeven, ook richting de Gedeputeerde, dat wij inderdaad met een amendement zullen komen als de financiering niet wijzigt. Daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Verberkt? Geen tweede termijn. De heer Bloi van de VVD.

De heer Bloi (VVD): Ja, heel kort. In de beantwoording op vragen van de PVV, over wat Limburg eraan heeft, vroeg ik me af ... Ik snap de beantwoording wel een beetje, maar ik heb ook een buurvrouw die mbo 3 heeft gedaan. Die vraagt mij weleens: wat doe je eigenlijk de hele dag op dat Gouvernement? Waarschijnlijk zal ze dat vanmiddag weer doen. Wat hebt u vandaag gedaan en waar hebt u het over gehad? Hoe moet ik haar dit voorstel uitleggen, gewoon op mbo-3-niveau? Daar ben ik een beetje naar op zoek. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Ik vraag me wel af waarom de heer Bloi zo vroeg bij zijn buurvrouw is, maar dat ter zijde. Nee, bedankt voor de beantwoording. Nog even over de rol van Brightlands, Heerlen. We hopen echt dat in een volgende versie dat nadrukkelijker aanwezig is in het stuk, om dat te steunen. Dan nog kort eventjes een reactie ook op de heer Loomans. Ik snap dat plan B natuurlijk, maar het CDA ziet juist deze investeringen als plan B. Zelfs als dat er niet zou komen, dan kunnen we hier in ieder geval nog op een andere manier van profiteren. De vraag is of de Gedeputeerde dat met mij deelt.

De voorzitter: De heer Goossen van de BBB.

De heer Goossen (BBB): De woorden van de heer Hanegraaff kan ik onderschrijven. We willen het liefst de Einstein Telescope hier hebben. Plan B ... Misschien is het plan A1 om de AI-alliantie hier te krijgen. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. De SP.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog twee extra vragen die tijdens de beantwoording kwamen opborrelen. Dank aan de Gedeputeerde voor de beantwoording uiteraard. De eerste vraag is: sluiten wij met onze inzet dan ook aan op bijvoorbeeld RASE, dus Research voor AI Science in Europe. Onze middelen, kennis en jeugd inzetten voor onze autonome AI-toekomst is goed, maar we moeten niet overal zelf het wiel gaan uitvinden, is onze mening. De tweede is: komen uit de genoemde MoU-bestuursafspraken ook wensen of harde behoeften naar voren op andere beleidsterreinen, zoals bijvoorbeeld het openbaar vervoer in de Euregio of woningbouw in Zuid-Limburg? Als dat zo is, moeten we daar alle rijksoverheden ook bij aan laten haken, omdat onze financiële ruimte onvoldoende is om dat allemaal van de grond te krijgen. Dat is mijn mening. Hoe kijkt de Gedeputeerde daartegen aan? Waar ik in de eerste termijn aangaf dat het inzicht van PS in de verschillende projecten en de financiering rondom de Einstein Telescope verdwijnt in een zwart gat, ben ik nog altijd niet gerustgesteld door een eventueel lijstje. Ik merk op dat dit voor meerdere partijen in de zaal geldt. Mijn voorstel aan de commissie om alle investeringen in de Einstein Telescope in de Regeling Grote Projecten op te nemen staat daarom nog altijd. Zou ik nog mogen verduidelijken waarom, voorzitter? Ik vraag dit omdat de zoemer net afging.

De voorzitter: Ja, natuurlijk.

De heer Wolters Gregório (SP): Oké. Ik doe dat op basis van artikelen 3.3 en 3.4, omdat bij de Einstein Telescope nog altijd de volgende zaken spelen. 1. Er is sprake van een niet-routinematige, grootschalige en in de tijd begrensde activiteit met een langere doorlooptijd. 2. Financiële risico's van het project worden gedragen door de Provincie Limburg. 3. Er is sprake van een complexe financieringsconstructie. 4. Er is sprake van een complexe organisatiestructuur. Dat geldt dan voor alles wat met de ET samenhangt. Daarom hoop ik op brede steun van mijn collega's om het in de RGP te laten vallen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Begrotingstechnisch wacht ik dan maar even het definitieve dekkingsvoorstel richting PS af. Inhoudelijk ben ik nog steeds in verwarring over de AI-gigafabriek. Ik hoorde de Gedeputeerde in de eerste ronde aangeven dat dat geen onderdeel is van dit voorstel. Dat is ook een apart besluitvormingstraject. Dat ziet hier niet in. Maar het staat wel tien keer in dit stuk. Ik geef maar even wat naakte data. Dus het wordt wel heel belangrijk gemaakt. Dat snap ik nog steeds niet zo goed. Ik denk dat we dat ook helemaal niet nodig hebben. We hebben het snelste computercentrum van Europa in Jülich staan, met ook een enorme hoeveelheid van die NVIDIA-modules. Dus ik begrijp nog steeds niet zo goed waarom die relatie wordt gelegd, zeker ook niet als dat dus risico's introduceert.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Est. O ... Nee, de heer Goossen heeft daar toch geen vraag over. Oké. Dan toch de heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank voor de beantwoording. Ik keek laatst naar de Daily Show. Daar was een presentatie: 'How to win a trade war?' [1.40.36] Het was eigenlijk heel frappant dat Nederland expliciet genoemd werd als land dat vooroploopt in de technologie en dergelijke. Dat was heel apart. Naast de EU zelfs. Dat vond ik wel heel apart. Ik hoor dat er heel veel gepraat wordt over een plan B. Ik zou zeggen: als je het toch over een Einstein Telescope hebt, dan praat je niet zoveel over een plan B, mensen. Het is net alsof Ronald Koeman zegt: we gaan wel naar het WK, maar ik denk niet dat we de finale halen. Dat zou ik dus niet doen. Ik verwacht wel, ook al ben ik een oppositiepartij, dat het College op die achternamiddag goed nadenkt over dat plan B. Dat vertrouwen moeten we toch wel hebben. Ik zou zeggen: laten we proberen positief te zijn en het niet zo vaak hebben over het niet halen, maar gewoon zeggen dat we er vol voor gaan. Dat straalt je dan namelijk ook naar buiten uit. Ten aanzien van het voorstel: soms heb ik toch het gevoel dat het wat prematuur is. Er zijn nog zoveel ontwikkelingen in België en dergelijke. Ik denk dat het verstandiger was gekomen als het gewoon een keertje terug was gekomen als er daar meer zekerheden op zouden zijn. Ik heb ook niet het gevoel dat het niet zou kunnen wachten. Compliment aan de Gedeputeerde. Ze zei heel mooi dat het ten laste van het begrotingsresultaat wordt gebracht. Dat is een betere formulering dan in het Statenvoorstel staat. Dat heb ik een keertje aangegeven. Dat vind ik goed. Ik heb gevraagd welke activiteiten nu niet doorgaan, als u dat doet. Dat heb ik niet gehoord. Maar zijn dat dan zaken die in het kader van de onderbesteding toch niet zouden worden uitgevoerd en we daar dus hier de financiering voor vinden? En ja, ik vind het dus heel raar dat die € 0,6 miljoen, die gerelateerd is aan dit project, dan weer apart in een voorjaarsnota komt te staan. Dat maakt het een beetje onoverzichtelijk. Als een Statenvoorstel zo essentieel gewijzigd gaat worden, vraag ik me af waarom het direct naar de Staten gaat en of het niet beter kan terugkomen in de commissie. Dat is onze inbreng.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Meulenberg.

De heer Meulenberg (D66): Voorzitter, dank je wel. Ik heb net gezegd tegen de Gedeputeerde: we missen de termen mbo en hbo in het voorstel. Ik hoorde de Gedeputeerde zeggen: we zijn ermee bezig. We zijn ermee bezig. Maar ik mis het echt in het stuk. Dus ik wil eigenlijk vragen om een toezegging van de Gedeputeerde om ook dit op te nemen in het stuk, dus dat u voornemens bent om zowel de hbo- als de mbo-instellingen te betrekken in deze voorstellen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Steun voor dat verzoek van D66. Ik heb alvast even een blikje geworpen op de jaarrekening. Op pagina 23 staat: 'Het meerjarig perspectief: financieel gezond, want meerjarige ruimte blijft onder druk staan.' Dat is een belangrijke waarschuwing voor ons. Aangezien we in dit voorstel die meerjarige ruimte benutten om het te dekken, dacht ik ook: laat ik eens kijken of ik een ander voorstel kan doen. Ik heb er drie bedacht. U zou het kunnen dekken door gewoon te kijken waar we momenteel in de onderbesteding zitten, waarvan we echt zeggen: dat gaan we echt niet meer uitgeven, dat gaan we schrappen. Daar zou u dekking kunnen zoeken. U zou het kunnen dekken uit de algemene reserve. Maar als u kijkt naar het jaarresultaat van 2025, dan staat daar: 'Saldo vrij te besteden resultaat € 28,5 miljoen.' Me dunkt dat u het daar ook uit kunt dekken.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Loomans.

De heer Loomans (Horizon): Ja, ik merk dat er wat verschillend gedacht wordt over mijn opmerkingen over een plan B. Laat ik dat nog even nader toelichten. In mijn ogen betekent het absoluut niet dat als de ET niet door zou gaan, we alles uit onze handen laten vallen. Per slot van rekening hebben we voor de Einstein Telescope gewoon baanbrekende technologie op wereldniveau nodig. Per slot van rekening is volgens mij het grootste deel van al die ontwikkelingen die wij steunen erop gericht om die techniek handen en voeten te geven. Dus het enige wat ik zou willen adviseren is om eens te kijken wat je daar nog meer mee zou kunnen doen als je deze technologie verder ontwikkelt. We moeten goed nadenken, ook eventueel in overleg met de universiteiten, over dat er meerdere mogelijkheden zijn om gewoon op de ingeslagen weg door te gaan, ook zonder ET. Ik hoop dat ik daarmee wat onduidelijkheid heb weggenomen. Dank u wel.

De voorzitter: En tot slot mevrouw Jiménez Hastenrath.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Dank u wel, voorzitter. Goed, een exitstrategie is er niet. De Gedeputeerde gaat in gesprek met collega's. Ik wil toch nog wel meegeven dat die exitstrategie voor ons als PVV van cruciaal belang is. Aan dat stuk wil ik toch echt graag een exitstrategie toegevoegd zien. Ik kijk uit naar de resultaten van het vlaai eten met collega's. Dan nog de vraag: hoe reflecteert de Gedeputeerde op het voorstel van de SP om de Einstein Telescope in de Regeling Grote Projecten op te nemen? Dit besluit is voor ons ook essentieel om überhaupt mee te kunnen gaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan was dit het einde ... Nee, het is nog niet het einde van de tweede termijn van uw commissie, want de heer Bloi heeft daar nog een vraag over.

De heer Bloi (VVD): Ja, ik heb een vraag aan de PVV. We hebben het over een exitstrategie, maar om een exitstrategie te hebben, moet je in dit geval op zijn minst eerst een introstrategie hebben. Dus ik vraag me af: wat is de exitstrategie van de PVV als er nog geen introstrategie is?

De voorzitter: Mevrouw Jiménez Hastenrath.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Wij hebben geen exitstrategie en die kunnen we ook niet vinden. Dus vandaar ook onze vraag om een exitstrategie. Voor elk groot project, waar je zoveel miljoenen in stopt, zou je op zijn minst een strategie moeten hebben, zodat als het echt misgaat, je altijd nog kunt zeggen: oké, we halen onze handen ervan af en zijn bij dezen weg bij dit project. Ja, een exitstrategie is essentieel. Dat zou je voor alles moeten hebben.

De voorzitter: De heer Bloi heeft een vervolgvraag.

De heer Bloi (VVD): Is dan die exitstrategie niet: stel, die Einstein Telescope zou hier niet komen, dan heb je de ETpathfinder hier, het ET-CRISTL in Luik, het Low Frequency Centre in Maastricht en dan deze ET-hub. Dus het is niet een plan B of A, wat dan ook, maar eigenlijk een plan E.

De voorzitter: Mevrouw Jiménez Hastenrath.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Nee, want je hebt die dingen al. Die bezit je al op dat moment. Maar je kan altijd nog kijken naar een ander standpunt dat je dan inneemt. Hoe gaan we nou verder met die hubs? Gaan we innoveren in andere technologieën? Of, of, of. Je moet een plan B hebben voor als het niet gaat lukken om de Einstein Telescope hier te krijgen. Wat gaan we dan met al die onderzoekscentra doen, en, en, en?

De voorzitter: Dan is dit nu het einde van deze tweede termijn van uw commissie. Dan kijk ik naar de Gedeputeerde. De Gedeputeerde heeft zeven minuten voor de beantwoording van uw vragen. Ga uw gang.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dan gaan we daar snel mee aan de slag. Ik heb een vraag gehoord van de heer Bloi van de VVD: hoe leg ik aan mijn buurvrouw op mbo-3-niveau uit wat ze eraan heeft? Ik heb toegelicht, ook in de eerste termijn, dat ik me er heel sterk voor maak om agglomeratiekansen te verzilveren. Agglomeratiekansen verzilveren betekent ook dat je ergens op heel hoog niveau, op wetenschappelijk niveau, een ontwikkeling doet, net zoals bijvoorbeeld bij CERN in Zwitserland. Dan rolt dat op een gegeven moment uit en heeft daar ook de lokale kapper, bakker, installatieadviseur enzovoort effect van, omdat dat een economische impuls is. Dat is ook het heel verhaal dat we hebben gebouwd rondom de Einstein Telescope. Dus wat u vanmiddag, als u koffie gaat drinken en vlaai gaat eten bij uw buurvrouw, zou kunnen zeggen is dat als we dit voor elkaar krijgen, dat uiteindelijk leidt tot dat we heel interessant zijn voor mensen van buiten om naar hier te komen en dat we daar dingen kunnen ontwikkelen waardoor bedrijven nieuwe business kunnen ontwikkelen, dat geld verdiend wordt en dat dat geld ook weer uitgegeven gaat worden, dat ze naar de kapper moeten en vlaai gaan kopen. Ik zou dat verhaal aan uw buurvrouw willen meegeven. Het zou een mogelijkheid kunnen zijn om dat te vertellen. Ik heb meerdere keren, onder andere van het CDA en van de BBB, het plan B gehoord. Ik ben niet de portefeuillehouder van de Einstein Telescope, dus ik kan geen toezegging doen over wat dat plan B is. Ik wil daar echt ver weg van blijven. Waar ik wel de portefeuillehouder van ben, is het hele verhaal van: hoe kunnen we grensoverstijgend een heel stevige onderwijs- en kennisinfrastructuur maken? Zou dat dan iets kunnen zijn waarvan je zegt: stel je voor, om wat voor reden dan ook landt de Einstein Telescope hier niet, dan is datgene wat we hier hebben ... Er zijn honderden miljoenen ... Ik weet dat in Aken € 3 miljard is gestopt in die campus. Als je dat nou slim weet

te verbinden, kan dat dan niet iets zijn waarvan je zegt: dat hebben we en dat zou goed kunnen zijn. Dus dat je dat op die manier ziet. Vandaar dat ik me heel sterk maak om die verbindingen te leggen, dat we daar een vliegwiel krijgen, dus dat niet de universiteiten aan de kanten van de grens allemaal afzonderlijke dingen doen en elkaar in Horizon ook gaan beconcurreren, maar dat je sterker, veel sterker, bent. Dan heb ik de vragen van de SP: kunnen we niet aansluiten bij RASE? Ik moet toegeven: ik ken het plan niet. Ik zal ernaar gaan kijken. Maar ik ben altijd van mening dat je met publiek geld geen dingen dubbel moet doen. Dus op het moment dat bepaalde zaken lopen, vind ik het belangrijk daarop aan te sluiten, maar wel te kijken: waar zitten nog witte vlekken? Dit zodat je eigenlijk een bepaalde positie kunt krijgen in het veld van die kennis. U hebt ook gevraagd wat voor wensen en harde eisen er aan die MoU zitten. Ik heb met collega Theuns daar vaker over gesproken. Hij moet natuurlijk beargumenteren waarom Limburg Centraal zo belangrijk is. Dan moet hij beargumenteren hoe onze arbeidsmarkt is en welke mensen daar dan zouden kunnen gaan wonen. Hier zie je een heel mooie link: op het moment dat je dit een heel interessant verhaal maakt en jonge mensen naar onze regio komen, die dan vervolgens hopelijk – daar strijden we voor – hier blijven, dan hebben ze hier ook een woning nodig. Dus op die manier proberen we echt de synergie op te zoeken tussen die beide zaken. Het CBS heeft er ook veel studies over, dat er echt wel een relatie is tussen die arbeidsmarkt en die woningmarkt. Dan hebt u het gehad over het verhaal van de Regeling Grote Projecten. Daar heeft de PVV ook naar gevraagd. Nogmaals, ik ben niet de portefeuillehouder van de Einstein Telescope. Ik kan daar geen toezegging op doen, maar ook dat zal ik met mijn portefeuillehouder bespreken, hoe hij daartegen aankijkt. Dat wil ik als antwoord hierop geven.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst heeft daar een vraag over.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Toch even een technische opmerking. Het College spreekt met één mond, maar de Gedeputeerde zegt hier nu een aantal keer: ik ben niet de portefeuillehouder van de Einstein Telescope, dus ik kan daar geen toezegging over doen. Dat komt een beetje raar over, als ik heel eerlijk ben. U zou op zijn minst kunnen toezeggen dat u in contact treedt met uw collega over de Einstein Telescope en dat u de boodschap uit deze commissie meeneemt. Het College spreekt met één mond. Het is dan een beetje gek dat je daar dan in differentieert.

De voorzitter: De Gedeputeerde. Het punt is duidelijk, mevrouw Berghorst.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je, voorzitter. Het punt is duidelijk. Ik snap ook de boodschap. Ik heb al een aantal keren gezegd dat ik met mijn collega in overleg treed over de zaken die ik hier gehoord heb en die in zijn portefeuille passen, maar ik vind het ook belangrijk om zuiver te zijn. Dus vanuit de hoedanigheid waarin ik hier zit, zal ik met mijn collega in overleg treden om met hem een aantal zaken te bespreken die hier aan bod zijn geweest. Uiteindelijk is het ook zo dat PS zelf besluit of een project onder de regeling valt die mijnheer Wolters Gregório ook genoemd heeft. Dan heb ik mijnheer Sol van GroenLinks horen vragen waarom de giga-AI-fabriek zo vaak wordt genoemd in dit voorstel, terwijl het er eigenlijk niet over gaat. Ik zal het proberen te verduidelijken. Wat je ziet is: wij kunnen niet bepalen waar die giga-AI-fabrieken in Europa gaan komen. Dat doen de bedrijven die daarin investeren. Die bedrijven bepalen: wat is voor ons de beste plek, waar zijn de kosten het laagst, waar zijn de opbrengsten het hoogst en waar is er de beste onderzoeks- en researchfaciliteit, waarbij uiteindelijk langjarig die hele grote diepte-investeringen gedaan kunnen worden? Dat gaan wij als overheden niet

doen. Wat wij wel kunnen doen; al die initiatieven, waar ze ook in Europa gaan komen, moeten weten: hoe bouw je zo'n ding, hoe onderhoud je zo'n ding, wat kun je met zo'n ding? Dat is iets wat wij hier in onze regio willen. Dat sluit aan bij wat Heerlen zegt: we willen het AI-centrum van Nederland worden. Dat is dat wij in onze Euregio met dat wat we hebben ... We hoeven niet naast onze schoenen te gaan lopen, maar we hebben hier al heel veel en als we dat op een slimme manier verbinden – dat is het voorstel dat thans voorligt – dan hebben we in Europa een machtig mooie kans om daar waar die investeringen er ook gaan komen een bijdrage te leveren en daarmee een verbinding te hebben, zodat wij ook financieel mee kunnen profiteren van die ontwikkeling, waar ze dan ook komen, voor de bouw en de realisatie van die giga-AI-fabrieken. Daarmee laten we los dat het per se in onze regio moet komen. Dat is aan de bedrijven om te bepalen. Vandaar dat dat ook genoemd is in het voorstel. Dan de vragen van mijnheer Van Est: welke zaken gaan niet door? Ik heb in de eerste termijn ook al aangegeven dat ik gekeken heb: waar kan ik synergie bereiken, zodat ik wat in de programma's zit en wat we nu gaan doen kan bereiken? Dat betekent niet dat geen dingen doorgaan. Dan is er de vraag waarom het nu moet. Dat heeft te maken met het start van het academische jaar eind augustus/begin september. We zitten in deze termijn, waarbij het voorstel op 19 juni naar de Staten gaat. 'Zijn er toch geen structurele lasten ...' O ja, uit de eerste termijn. Klopt. Nee, het zijn geen structurele lasten. Het zijn incidentele, tijdelijke lasten voor een periode van maximaal vier jaar. Dan heb ik het verzoek van mijnheer Meulenberg – ik heb dat ook al van mijnheer Bloi gehoord – om het hbo en het mbo mee te nemen. Als je kijkt naar de Einstein Telescope; daar is specifiek voor het hbo een Einstein-Academy gemaakt. Mijn collega die over de Einstein Telescope gaat heeft daar hard aan gewerkt. Ik heb onder de MoU die volgende week wordt getekend ... Er is een Interreg-EMR-project, dat op 29 mei voorligt in de stuurgroep, NEXT 3, om een trinationaal curriculum te vormen voor de Einstein-Academy. Met andere woorden, we gaan niet in Nederland, maar euregionaal de kennis bundelen op hbo-niveau – hoe bouw je zo'n ding nou eigenlijk? – om de engineering te ontwikkelen. Dat is niet hardcore natuurkunde, maar dat is echt op hbo-niveau. Dus op hbo-niveau zijn we vanuit een ander project integraal aangehaakt bij het hele verhaal van de Einstein Telescope. Het mbo zit er op onderdelen ook in. Dus dat zou ik even zo willen laten, op dat gehele verhaal van 'Einstein'. Op het verhaal van AI zit er wel een punt waarop ik nadrukkelijk ga kijken: hoe kan ik dat hbo en mbo meenemen? Ik wil daarbij terugkomen op de realiteit van wat op dit moment mogelijk is. Dus ik wil echt vanuit realiteitszin daarnaar kijken en kijken hoe we dit kunnen meenemen in dit voorstel. Mijnheer Loomans vroeg nog wat je nog meer kan doen om deze technologieën verder te ontwikkelen. Dat sluit ook aan op wat de heer Bloi zei. Op het moment dat je die infrastructuur hier hebt met die kennisinstellingen – vandaar dat ik het ook belangrijk vind dat we inzicht hebben in alles wat op die campussen zit – dan kun je ook samen met bedrijven dingen gaan ontwikkelen. Er kan altijd eens een keer iets uitkomen, net zoals het World Wide Web in CERN bedacht is, waarbij het een ander economisch effect heeft. Op het moment dat je een bepaalde massa hebt van deze omvang, om dit te doen, dan is de kans dat je deze ontwikkelingen ontdekt, die uiteindelijk een economisch effect hebben, meer aanwezig is dan op het moment dat je een hele kleine kennisinfrastructuur hebt.

De voorzitter: Dan mag u nog een korte vraag beantwoorden van de PVV. O, de heer Loomans wil eerst nog een interruptie doen.

De heer Loomans (Horizon): Ik zou zeggen: ik ben het helemaal eens met wat de Gedeputeerde aangeeft. Ik zou daar alleen niet mee wachten, maar ik zou dat gewoon nu al meenemen in de overleggen. Maar goed, misschien is dat een open deur.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dan kan ik mijnheer Loomans tevredenstellen. Ik heb vier keer per jaar een overleg met de bestuurders van alle vijf de universiteiten en ook de elf hogescholen. Specifiek deze thema's worden meegenomen. Ik heb ook overleggen met de ... De bedrijven tekenen dadelijk een letter of support. De **LHBV [1.58.24]** gaat een letter of support tekenen voor bij de MoU met de hogescholen, waarbij we ook het bedrijfsleven aanhaken. Je moet uiteindelijk die wisselwerking krijgen in die chemie, waarbij er uiteindelijk vragen gaan komen of aanbod gaat komen, zodat je daar optimaal meerwaarde van kunt bereiken.

De voorzitter: De heer Meulenberg heeft ook nog een vraag.

De heer Meulenberg (D66): Ja, dank u, voorzitter. Ik hoor u zeggen: we gaan er in een ander stuk naar kijken, ook in de samenwerking met mbo en hbo. Maar ik snap niet goed waarom dit niet hierin al opgenomen zou kunnen worden. Het is een breed stuk. We willen ook breed opleiden. Misschien daar nog een korte toelichting op?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Dit is een integraal stuk, dat zowel een onderdeel Einstein Telescope kent als een onderdeel AI. Wat ik heb aangegeven is dat bij dat stuk van de Einstein Telescope op onderdelen het mbo en ook het hbo vanwege dat trinationale curriculum, os aangehaakt. Ik kan kijken waar er nog eventueel meer behoefte aan is, maar zij zijn goed aangehaakt, vanuit de euregio, dus niet alleen Nederland, maar vanuit de euregio. Op dat stuk AI kan ik nog gaan kijken hoe we hen op een adequate manier aanhaken. Dat is wat ik net probeerde aan te geven. Dan heb ik de vraag van mevrouw Jiménez over de exitstrategie en de Regeling Grote Projecten. Ik heb de toezegging al gedaan dat ik met mijn collega hierover in overleg treed, dat hij in ieder geval daarover gaat nadenken en dat we daar in GS ook een keer over praten. Dank je wel, voorzitter.

De voorzitter: De heer Hanegraaff heeft nog een vraag voor u.

De heer Hanegraaff (CDA): Ja, ik wil nog even kort reageren ook op wat de heer Van Est zei. Ik werd vooral geïnspireerd door wat hij zei. 'Als we dit zo graag willen, dan moeten we ook helemaal niet meer praten over een exitstrategie en plan B.' Ik heb me daar zelf vandaag ook even schuldig aan gemaakt. Ik wil graag introduceren de Van Est-doctrine, dat we vanaf nu vooral positief praten en vooral gaan manifesteren dat dat project er gewoon komt.

De voorzitter: Dat was een opmerking, waarvoor dank. U was aan het einde van uw tweede termijn, hè? Ja, precies. Er zijn een aantal toezeggingen gedaan, namelijk de toezegging **om te onderzoeken of aanpassingen gedaan kunnen worden in het dekkingsvoorstel. Dat gaat u nog doen voordat het Statenvoorstel naar de Statenvergadering komt. U zegt ook toe om in overleg te treden met portefeuillehouder ET inzake het verschaffen van een overzicht met alle kosten en projecten rondom de ET.** Wat is de termijn die u daaraan koppelt?

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Q2 2026. Nu dus. Voor juni kom ik met dat voorstel.

De voorzitter: Ah, kijk. Dank u wel. Voordat wij verdergaan is er het verzoek geweest van de fractie van de SP. Dat was een verzoek gericht aan uw commissie, om met een voorstel te komen om dit in het kader van de Regeling Grote Projecten op te nemen en als een groot project te gaan beschouwen. Als u het graag wilt, mag u daar nog heel even een korte toelichting bij geven. De vraag gaat namelijk zijn of er steun is in deze commissie. Dan is het even de vraag wie dat dan gaat oppakken.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Gelukkig is het reglement daar duidelijk in. Bij de Regeling Grote Projecten staat bij 3.1.1.4 het volgende: als deze commissie het wenselijk acht dat bepaalde Statenvoorstellen onder de Regeling Grote Projecten vallen, kunnen wij de Griffie oproepen om daar een Statenvoorstel van uit te typen, om dat mogelijk te maken, waarna dan vervolgens in de Staten wordt besloten of niet besloten. Dus wij stemmen eerst om de opdracht aan de Griffie te geven. Daarna komt het Statenvoorstel om in stemming te brengen in PS naar ons terug. Dat is de formele route.

De voorzitter: Dan kijk ik even rond in deze commissie of de vraag helder is in eerste instantie. De heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Het voorstel is misschien wel helder, maar voor mij is niet helder ... Een van de meest essentiële kenmerken van een groot project is dat er een terugkerende voortgangsrapportage op tafel komt te liggen. Ik kan me heel moeilijk een beeld vormen van wat er in zo'n voortgangsrapportage zou moeten staan. Heeft de SP daar ideeën over?

De voorzitter: De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, die hebben we wel. Er zijn al een heel aantal besluiten genomen over scope en financiën, over de ET zelf. We hebben een extra € 50 miljoen afgescheurd om aanverwante investeringen te doen. We hebben gisteren een lijstje gekregen met wat er aan projecten loopt. Vandaag is er weer een nieuwe. Dus eigenlijk wil je monitoren: worden de middelen die wij vrij hebben gemaakt op de juiste wijze besteed? Komen de projecten in de juiste hoedanigheid, in de juiste tijdsspanne ook van de grond of niet? Een beetje zoals we met infrawerken tot nu toe zeer succesvol doen via de IPML. Zo zou je via een Regeling Grote Projecten ook heel de Einstein Telescope kunnen vormgeven.

De voorzitter: Dank u wel. Er was ook nog een vraag van de heer Verberkt. Had ik dat goed gezien? Nee, toch niet. Dan eerst de heer Van Est en daarna de heer Meulenberg.

De heer Van Est (50PLUS): Wat ik hier het probleem vind, is het volgende. Als je een project hebt, dan begin je, dan heb je een eindtijd, een duidelijk resultaatdoel en dergelijke. Dit zijn formuleringen, die zijn redelijk breed gedragen. Ik heb moeite om dat onder het project te brengen. Ik denk dat wij in alle voortgangsrapportages van de P&C-cyclus natuurlijk moeten kijken hoe het met de investeringen die we doen verdergaat, maar ik heb er een beetje moeite mee ... Ik heb een soort verwateringsgevoel als we zoiets onder de term 'project' gaan laten vallen. Dan hebben we een herdefiniëring van 'project'. Ik ben

het wel met u eens dat we op een goede manier, misschien apart, een rapportage moeten krijgen over alle aan de Einstein Telescope gekoppelde zaken waar we in investeren, zodat we een goed overzicht hebben, een andere doorsnede of iets dergelijks, maar ik twijfel een beetje of ik het onder de term 'project' wil laten vallen. Dat is een beetje mijn twijfel hierover.

De voorzitter: De heer Meulenberg.

De heer Meulenberg (D66): D66 denkt dat het een goed idee is om dit inderdaad onder het grote kopje te zetten. Mij lijkt dat wel een verstandig plan. Ik begreep alleen net van de Gedeputeerde dat er wel een toezegging kwam om toch naar het mbo en hbo te kijken. Ik hoor dat niet terug in de twee of drie voorstellen die zouden zijn gedaan. Mijn vraag was: hoe zit het daarmee?

De voorzitter: Kunt u dat concretiseren of bedoelt u dat u geen toezegging heeft gekregen? Zegt u dat?

De heer Meulenberg (D66): Ik begreep dat twee toezeggingen waren gedaan. Volgens mij waren drie toezeggingen gedaan, waarbij het hbo en mbo ook nog wordt meegenomen.

De voorzitter: Dat zou dan betekenen dat de Gedeputeerde heeft toegezegd in haar beantwoording dat er nog in het Statenvoorstel wordt ingegaan op mbo en hbo. Dat hebben wij inderdaad niet genoteerd. Dan kijk ik toch nog even naar de Gedeputeerde. Nee, die nemen we dan zo dadelijk op. We zijn nu bezig met ... Sorry, anders gaan twee dingen door elkaar lopen. Ik verzoek de Gedeputeerde hier zo dadelijk nog even op terug te komen. Er waren nog vragen ... Daar waren we mee bezig. De heer Hanegraaff, dan de heer Roso.

De heer Hanegraaff (CDA): Ja, ik ben het vandaag opvallend vaak eens met de heer Van Est. Is het mogelijk dat we bijvoorbeeld de opdracht geven om te onderzoeken wat de beste manier zou zijn om hierover verantwoording af te leggen? Dat als eerste. En als tweede, aan welke timing denkt de SP? Is dat op het moment dat de Einstein Telescope is goedgekeurd of op kortere termijn? Waar denkt u aan? Dat zijn wel twee verschillende ... Het project gaat heel erg veranderen natuurlijk straks als de Einstein Telescope wordt toegekend. Hoe ziet de SP dat voor zich?

De voorzitter: De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ik denk dat het belangrijk is om die rapportage zo snel mogelijk te starten, dus niet eerst nog onderzoek te doen naar: hoe kunnen we dat doen? De verschillende manieren zijn inmiddels bekend. Als we kijken naar projecten die we hebben gedaan – VDL Nedcar bijvoorbeeld en MAA – dan zijn dat allemaal projecten die financieel, in scope en in belang op meerdere beleidsterreinen onder een groot project horen te vallen. Daar is dit er dan ook eentje van. Als einddatum zou je kunnen pakken: komt de Einstein Telescope er wel of niet? Komt hij er wel, kun je hem evengoed doortrekken. Komt hij er niet, dan zul je op dat moment moeten kijken als Staten – GS gaat er niet over, wij gaan erover – van: wat vinden we dan van de projecten die op dat moment aanhangig aan het bidboek al lopen en moeten die dan onder die regeling blijven vallen of halen we hem dan eraf en blijven het losse projecten?

De voorzitter: De heer Hanegraaff wil daar nog een vraag over stellen.

De heer Hanegraaff (CDA): Ik vind VDL dus echt een mooi voorbeeld van waarom je dat misschien niet moet doen. Wat hebben we nou gehad aan al die sessies? Het is een enorme investering voor het ambtelijk apparaat. Het is niet een lichte rapportering die dan plaats moet vinden. Bij VDL is het naar mijn mening totaal onzinnig geweest dat we dat op die manier hebben gedaan, omdat het er nog niet was, om diezelfde reden. Wat het CDA betreft is het handiger om te zeggen: laten we al wel vast goed informeren en zorgen dat we beter betrokken kunnen worden, maar het pas als groot project zien – als we dat al willen – op het moment dat het er is. Ik denk dat dat zinvoller zou zijn, maar dat is ons idee.

De voorzitter: Dank u wel. Dank de heer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, voorzitter. Vanuit JA21 ook steun voor het voorstel van de heer Van Est, aangevuld met de woorden van de heer Hanegraaff.

De voorzitter: De heer Goossen.

De heer Goossen (BBB): Misschien ter aanvulling en hulp voor de collega van de SP: dit is een project en dat heeft een einddatum, want het project heet het binnenhalen van de Einstein Telescope. Dat heeft een einddatum. Dus ja, wat dat betreft kan het vallen onder een groot project.

De voorzitter: Ja, dank u wel. De heer Wolters Gregório wil nog reageren.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, ik wil twee dingen verduidelijken. Ik ben het eens met wat de heer Goossen zegt. Het heeft een einddatum. Krijgen we de Einstein Telescope wel, mogen we dat wel gaan doen, dan herijken we op dat moment wat de stand van zaken is en hoe we ertegen aankijken op dat moment. Waar het verschil met VDL zit, richting de heer Hanegraaff: bij VDL waren we vooral afhankelijk van een derde commerciële partij om het wel of niet geregeld te krijgen. Hier zijn we met medeoverheden vooral zelf aan zet om het wel of niet geregeld te krijgen. Dat is denk ik een belangrijk verschil. Plus, als je het allemaal los zou doen, dan blijven de investering en de scope nog steeds hetzelfde, dus laten we er dan als PS vooral grip en zicht op houden en samen successen vieren als we zover zijn.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Ik kan me wel in het voorstel van het CDA en 50PLUS vinden. Ja, dat je uiteindelijk een Einstein Telescope ... Dat je bij de bouw van het construct zelf zou denken: het is een groot project ... Gezien de omvang lijkt me dat wel zo. Maar ik zie nu nog niet hoe je deze kleine onderdeeljes allemaal in één pakket zou moeten schuiven. Dus ik volg het CDA en 50PLUS.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even rond. Zijn er nog vragen? Dan wil ik graag peilen of er steun is voor het voorstel van de SP. Als er brede steun is, dan kan inderdaad de opdracht aan de Griffie gegeven worden om een Statenvoorstel uit te werken. Als die steun er niet is, dan kan uw commissie met een ander voorstel komen uiteraard. Ik ga heel even handen tellen. Wie is voor het voorstel van de SP? Dan zitten wij op de helft. Er zijn 8 leden van uw commissie vóór het voorstel en u bent met 16 aanwezig.

Dan wordt de opdracht gegeven aan de Griffie om een Statenvoorstel voor te bereiden. In dat Statenvoorstel ... Dan gaat uw Staten besluiten dat u dit als een groot project wil behandelen. Vervolgens geeft u de opdracht aan GS om te bezien: hoe gaat de rapportage dan plaatsvinden? Dan kan eventueel nog de discussie plaatsvinden over hoe u die rapportage zou willen zien als commissie. Dat gezegd hebbende kijk ik weer even naar de Gedeputeerde. Er was nog een vraag over een toezegging die u al dan niet gedaan zou hebben.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Twee dingen. Ik heb mijnheer Bloi horen vragen om het mbo te betrekken en ik heb de heer Meulenberg horen vragen om het mbo te betrekken, dus ik laat het even bij u, voorzitter, om te kijken wie welke toezegging krijgt. **Maar ik heb toegezegd dat ik op dat stuk van AI ga kijken hoe ik het hbo en ook het mbo betrek vanuit een realistische aanpak.** Bij het stukje ET is dat al gebeurd. Dat is wat ik gezegd heb.

De voorzitter: Helder. Dank u wel. Dan hebben we dat genoteerd. Dan komen wij aan bij de vraag of dit Statenvoorstel behandelbaar is. Is dat het geval, dan steekt u nu uw hand op. Ja, dat is het geval. Dan wil ik nog weten wie dit stuk als hamerstuk wil doorschuiven naar de Statenvergadering. Ik zie geen handen, dus voor iedereen is het een bespreekstuk. Dan sluiten wij dit onderwerp af en dank ik de Gedeputeerde voor haar aanwezigheid.

T9851 Gedeputeerde Demollin zegt toe te onderzoeken of naast het HBO ook het MBO realistisch kan worden meegenomen bij alles rondom AI in tri-nationaal verband.

T9850 Gedeputeerde Demollin zegt toe in overleg te treden met de portefeuillehouder Einstein Telescope inzake het verschaffen van een overzicht met alle lopende (en toekomstige) projecten inzake de Einstein Telescope waar reeds geld aan is besteed door de provincie.

T9849 Gedeputeerde Demollin zegt toe om te onderzoeken of er aanpassingen gedaan kunnen worden in het dekkingsvoorstel.

De commissiegriffier,

De voorzitter,

Weesepeel

Mertens